

SAN JUAN

Moocaani Iimaa Cristo. Jaabofeenedi Miyaminaaco Fiivusuuhi.

¹ Iticoni paryi fanoova fiivuutinaaca Moocaani Iimaa icacuui. Jaabo toono Iimaa Moocaanima icauhi Cristo. Jaabo bu diibo Moocaani. ² Miïro iticoni diibo Moocaanima icauhi. ³ Diibofeenedi Moocaani paryi fanoovaaco eetavuuhi; miïro chahano aivo diibofeenedi eheetavuutino iicano[☆] ⁴ Diiboma icano fiivo. Jaano toono fiivo miyaminaadi aachicinino iicauno. ⁵ Jaano cironofaŋoti achicivi. Jaanoco icivo jabacarutihi.

⁶ Miïro icaubo saafi Moocaani agalluubo Jua onoobo. ⁷ Jaabo sauhi diibo aachicibo iicaubediti iijibeguequi. Jaabo iijibogonofeenedi miyaminaa imiyaaveguequi. ⁸ Jaabo diibo Jua aachicibo icatino. Jilli aachicibo iicaabo jibogominaafiti iicaqui agalluubo. ⁹ Jaanoti jino imiya achici, miyaminaaco aachicinibo, jino jiinjehallivi gasefivucuui.

¹⁰ Miïro jaabo johono Iimaa iicaabo jino jiinjehalliri icacuui. Jaabofeenedi Moocaani jiinjequ eheetavehinirunofaño jiinjeminaa diiboco gaajautihi. ¹¹ Miïro ijiinjevi sauruubo. Jaaruuboco miyaminaa diiboco gaayiciutihi. ¹² Jaarunofaño saatoho diiboco agaayicimoro miyaaveguehi. Jaamoco ficuubo Moocaani seemeti iicaqui. ¹³ Jaano miyaminaati

☆ 1:3 Heb 1.2; Col 1.16-17

saathi miyaminaati ifiivomo icatino, bu gaifi iimoyicinoti icatino jilli Moocaanitiro diibo seemetiro minifutucuumo.

¹⁴ Jaabo johono Iimaa iicahinibo miyaminaafi ifiti iminiyuuboro mofeeneri icauhi, miyaanoma, igaijima icano. Jaabo imico mihai mahatyimeuhi, diibo idiboro Moocaani Seemene iicaabo imico. ¹⁵ Miro diibediti Jua

ijibuguubo nuuhi: Jaani diibo diiboti uujoho unuubo taabuunati asaabo tajanaanici iicaabo, uujoho chahaunaacaro iicacuumaño, nooboro.

¹⁶ Miro jaaboti paryi mihai diiboma sihidi iicanoti magaayicahi diibo imino aacinoco siino dojicuti, siino dojicuti icano. ¹⁷ Miro

Moisefeenedi Moocaani tajuba saauhi. Jaanoti gaiji, miyaano icano Jesucristofeenedi saahi.

¹⁸ Miro mihainooba Moocaanico atyimetahi, idiboro Illi Caanifaño iicaabo, diibo mihaiico Caanico gaajasuhi.

Jua Nitiminaafi Jesucristoti Jibeguehi.

(Mt 3.11-12; Mr 1.7-8; Lc 3.15-17)

¹⁹ Jaanaa Jerusale cuumiri iicaumo judiomu sacerdotemico, levitamico icano galluuhi Juajaago diiboco: ¿Mijoho ijoho? noomoro idilluqui.

²⁰ Jaamoco diibo imino jibuguuhi: Uujoho Cristo icatahi, nooboro.

²¹ Jaanegui siino diiboco dilluumo: ¿Jaanaa mijoho ijoho? ¿Nacu Moocaani iimaaminaafi, Elia? noomoro.

Jaanegui Jua nuuhi: Chahano uujoho diibo icatahi, nooboro.

Jaanegui diiboco nuumo: ¿Nacu ijoho oono Moocaani iimaaminaafi asaajiibo? noomoro.

Jaanegui nuubo: Chahano, nooboro.

²² Jaanegui diiboco nuumo: Jaanaa miijoho iijoho mihaico diibogo, oono mihaico agallu-umoco mijibeguequi milli difiti iijoho nehi, noomoro.

²³ Jaanegui Jua diitoco nuuhi: Uujoho sicaihigovi ocoovadiicinibo: Aivojibedi jhaico sanotcovoro mihimibachu, onoobo Moocaani iimaaminaafi Isaia unuubadi, nooboro.

²⁴ Jaamo diito Juama ihiimaatumou fariseomi agalluumo. ²⁵ Jaamo diiboco nuuhi: Jaabogahabu Cristo idiicatibo, bu Elia idiicatibo, bu johono Moocaani iimaaminaafi idiicatibo icano, ¿collhi jana nitihicahi? noomoro.

²⁶ Jaanegui Jua diitoco nuuhi: Uujoho nifaihuro nitih. Jaanoti amhaifeeneri iicaabo saafi amhai magaaatibo. ²⁷ Jaabo taabuunati asaabo tajanaanivi iicaabo, diibovi uujoho ifototih. Jaamaño diibo tihaijaaje duujeque sinaayujitirahi, nooboro.

²⁸ Paryi jino jilli icauhi Betabara onoomaño, Jordan onochi onegueehivi Jua initihicauhigo.

Jesu Guijevfeenedi Mohimiti Buusucafetehi.

²⁹ Jaano sifucuti Jua, Jesu diibojaa asauboco aatyimeuboro nuuhi: Memeece jaani Moocaani Cordero, iguijevfeenedi jinijeminaa imitico ubu-usujiibo. ³⁰ Johono uujoho diiboti ihiimaubo: Taabuunati saajiibo tajanaanivi iicaabo uujoho chahaunaacaro iicacuumaño. ³¹ Uujoho icaru-ubo diiboco gaajahinitih. Jaanoti naha uujoho nifaihuro nitiboro saahi Israel cuumiminaa diiboco igaaajqui, nooboro.

³² Jaadi bu siino nuubo: Uujoho atyimehi Moocaani Gaijaco nimihubadi jeevaabo diibohallivi niquejefañoti iniitooboro iicanoco. ³³ Jaaruuboco uujoho gaajahicatihi miijoho diibo iicanoco; jilli naha uco nifaihuri nitiqui agalluubo nuuhi: Tagaija cajaanihallivihacho iniitooboro iicaabo diibo tagajari initiijibo, nooboro nuuhi. ³⁴ Jaaboco atyimecuuhi. Jaamaño uujoho jibeguehi diibo miyaano Moocaani Achi iicanoco, nooboro.

Iticonioto Jesu Jibogominaa.

³⁵ Jaano sesevedi siino Jua tomañeri icauhi miimiici ijibogominaatisima. ³⁶ Jaabo Jesu afatyunoco aatyimeuboro nuuhi: Memeeeci ajaani Moocaani Cordero, nooboro.

³⁷ Jaanoco Jua jibogominaatisi uguubuumisiro Jesu dojicuti fuuhi. ³⁸ Jaanegui Jesu dojicuco emeeuiboro, diibo dojicuti ufuunoco aatyimeuboro diitisico nuuhi: ¿Jinejeque miguiinehi? nooboro.

Jaanegui numisi: ¿Jibogominaafi, cuuca dicafihhi? noomisiro.

³⁹ Jaanegui Jesu diitisico nuuhi: Juu masaa. Jaamisiro memeeceva, nooboro.

Jaanegui ufuumisi atyimeuhi diibo iicahicauhigoco. Jaamisiro mihijicuuneguiiha tufucu diiboma icaumisi.

⁴⁰ Jaamisi diitisi Juati uguubuumisiro Jesuma ufuumisiti saafi momo Andre, Simon Pedro nahabo. ⁴¹ Jaabo Andre jinejeque moonitiboro inahabo Simonco iguiinutuuboro diiboco nuuhi: Meeeci mahatyimecuuhi Mesia Cristo

onooboco, nooboro. Mesia, Moocaaniti asaabo ihaivoj#sucuqui, eneejiruno.

⁴² Jaaboro Andre Simonco satyuuhi Jesu iicauhigo. Jaaboco Jesu aatyimeuboro nuuhi: Iijoho Simon Jona achi, jaaruubo jisumitiro dimemeji Cefa, nooboro. Jaarunaa Cefa onoono jilli momoro, Pedro eneejiruno.

Jesu Coovahi Felipe Natanae Icamisico.

⁴³ Jaano sesevede Jesu imuguuhi Galilea jiini#jevi ufuunoco. Jaabo Felipeque aatyimeuboro diiboco nuuhi: Tadyoj#cuti disaa, nooboro.

⁴⁴ Jaabo Felipe Betsaida cuumioobou. Jaacuumiri tolliro Andre, Pedro icamisi icahicauhi. ⁴⁵ Jaabo Felipe Natanaeque #icijeuboro nuuhi: Mi#hai mahatyimecuuhi, diibediti Moise itaj#ba aamefa#o acaatini#uboco. Tolliro Moocani iimaaminaa diibediti acaatini#boco. Jaabo Jesu, Jose Nazareoobo achi, nooboro.

⁴⁶ Jaanegui Natanae nuuhi: ¿Nacu Nazare cuumiti iimino saajirahi? nooboro.

Jaanegui Felipe diiboco nuuhi: Eneecau maha memecitequi, nooboro.

⁴⁷ Jaanaa Jesu Natanae asaaunoco aatyimeuboro nuuhi: Jaadi juuga saabo miya israelmi#naafi aba#ñifitat#bo, nooboro.

⁴⁸ Jaanegui Natanae diiboco dilluuhi: ¿Mi#liti uco gaajahi? nooboro.

Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Mi#ro #co uujoho atyimehi Felipe #co coovatinaacaro higuerahogu-iino diicaaboco, nooboro.

49 Jaanegui Natanae diiboco nuuhi: J̄ibogominaafi ijoho Moocaani Achi, ijoho israelmi aivoj̄ibo, nooboro.

50 Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: ¿Jilli ijoho uco miyaaveguehi, ico higuerahoguiino diicaaboco atyimehi eneeneguiharo? Imi jino janaanici icanehejeque daatyimeji, nooboro.

51 Tolliro bu Jesu nuuhi: Miyanotiro amihaico neehi: Mahatyimeji niqueje faayicinoti Moocaani toominaa uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubohallivi iniitocinimoro bu caamovi focinimoco, nooboro.

2

Cana Onoocumi J̄ibaimo.

1 Jaanobuunati mifucuci, safucu icano taabava j̄ibaimo icauhi Cana cuumivi Galilea j̄iinjevi. Jahi Jesu seeji diitofaño icauhi. 2 Jahi tolliro Jesuco ij̄ibogominaama cuhuvaumo tobaimovi. 3 Jaanaa diito aduta vino ifinicuunegui Jesuco seeji nuuhi: Vino finicuuhi, noogoro.

4 Jaanegui Jesu diigoco nuuhi: ¿Gaha, collihi jaanoco uco neehi? Toonovihi ifototih, nooboro.

5 Jaarunaa diigo nuuhi diito jeevivominaaco: Paryi diibo amihaico onoonoco momooni, noogoro.

6 Jaanaa tomañeri icauno sahuse juugahuseti sañu icano icĩũũno. Tuñuujeñaño judiomĩ iicanicibadi ifinoco iimibachuqui nifaihunoco ificuhicaũũje. Jaano sañufaño fine ifetehicauno ochenta o cien litrodino nifaihu. 7 Jaanaa Jesu diitoco nuuhi: Paryi jino icĩũũnoco nifaihuneri magahafusu, nooboro. Jaanegui diito tuñuujeque

jiti jiti gahafusuuhi. ⁸ Jaadi Jesu diitoco nuuhi: Fine ivi jisumi midino mihicimoro mahacito ijibaimo toomominaafico, nooboro.

Jaanegui tolli mooniimo. ⁹ Jaafaihuco ijibaimo toomominaafi nisuuhi vinoti minifutucufaihuco. Jaanoco gaajautibo cuucati icunoco; idimoro diito ijeecivominaa toonoco gaajauhi diito inifaihuco icumaño. Jaanegui ijibaimo toomominaafi tobaimo abajaaboco ocoovauboro nuuhi: ¹⁰ Iticoni famoova iimi vinoco ifefihi. Jaanoco ijibaimo guiraano aaducuunobuunati iimijisutinoco ifefimo. Jaanoti ijoho aivo iiminoco ficuuhi jihachuta, nooboro.

¹¹ Jino aivo iticoni Jesu sihidi ejeevanoco omoonuno Cana cuumivi Galilea jiiinjevi, imityaco ifusuubo. Jaaneri ijibogominaa diiboco miyaavuguuhi.

¹² Jaanobuunati seeji, inahabomi, ijibogominaa icamoma fuubo Capernau cuumijaagovi jahi icau mo fiiva fucuva.

Jesu Templojaco Imibachuuhi.

(Mt 21.12-13; Mr 11.15-18; Lc 19.45-46)

¹³ Jaanaaca judiomi jibaimo Pascua ifiticuuneguiiha Jesu Jerusale cuumijaagovi fuuhi.

¹⁴ Jahi atymeubo templojafaño bueymico, ovejamico, nimihumico icano anaajemeque. Tolliro miyaminaama nihibamico acafaryuuacumo gicimoco atymeubo.

¹⁵ Jaanoco aatymeuboro Jesu gaalbaico gaicitati eheetavuuboro tooneri diitoco isi gañubo, ihovejami, ibueymi icamoma. Tolliro nihibamico acafaryuuacuhicaumo nihibamico baavi fufucuubo, jaaboro imesanoco gavaracuubo

icano. ¹⁶ Jaaboro bu nimiihumico anaajeumoco nuubo: ¡Toonoco jinoti buhigovi miici! ¡Guihirubi iijaco naajetajati meheetavedino! nooboro.

¹⁷ Jaanoti ijibogominaa esafutuuhi Caatinihaamefaño: Diijaco agaijino uco finisuhi, onoonoco.

¹⁸ Jaanegui judiomí diiboco dilluuhi: Eneecata mihaico siibadi iicanoco dihihusu toonoti mag-aajaqui: Ji, olli iicaneguiiha jahi olli moonibo meneequi, noomoro.

¹⁹ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Jiija templojaco paryi magavaracu, jaajaco siino uujoho mifucuci, safucu icanoti siino boobaniji, nooboro.

²⁰ Jaanegui judiomí diiboco nuuhi: Cuarenta y seisdino ficabava nijequeti jiijaaco eetavuumo. ¿Jaajaco millí ijoho mifucuci, safucu icanoti deetavejirahi? noomoro.

²¹ Jaarunaa Jesu ificoro unuuruubo: Temploja, nuuhi. ²² Jaamaño Jesu iguijeveunofeeneti ubuheeteusumi ijibogominaa tolli diibo unuunoco esafutuuhi. Jaamoro Caatinihaame onoonoco, bu Jesu iijico icano diitoco ijibuguunoco miyaavuguumo.

Jesu Famoovaaco Gaajahi.

²³ Pascua jibaimosumi Jesu Jerusaleri iicausumi, sihidi miyaminaa diiboco miyaaveguehicauhi sihidi ejeevanoco omooninoco aatyimemere. ²⁴ Jaarumovi Jesu jeevamaahicautih famoovaaco agaajahicaumaño.

²⁵ Mihaiñooba diiboco jibeguehicautih: Diito jilli jeevahi, noomoro miyaminaaco diiboro agaajahicaumaño ijeebifaño iicanoco icano.

3

Nicodemo Onoobo.

¹ Icaubo saafi fariseomi oobo Nicodemo onoobo judiomi aivojitoobo. ² Jaabo Jesujaago fucu asaaboro diiboco nuuhi: Jibogominaafi, mihai magaajahi ico Moocaani mihaico dibeguequi agalluunoco. Chahamo mijoho sihidi ejevanoco mijoho omoonibadi iicanoco omoonimo Moocaani diiboma iicatuva, nooboro.

³ Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Miyanotiro ico neehi, siino dojicuviro ifiivotibo Moocaani aivojifaño feejitihhi, nooboro.

⁴ Jaanegui diiboco Nicodemo dilluuhhi: ¿Milli jaabo miyaminaafi ujusicuubo siino dojicuviro fiivejirahi? ¿Milli jaabo siino seeji jeebifaño ijicafotooboro siino fiivejirahi? nooboro.

⁵ Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Miyanotiro ico neehi; nifaihuri, Moocaani Gajari icano ifiivotibo Moocaani aivojifaño feejitihhi.

⁶ Miyaminaafiditi ifiivoobo miyaminaafi. Jaanoti Moocaani Gajati ifiivomo Moocaani Gajama icahi. Toono eneejiruno Moocaani seemeti iicamo. ⁷ Daabafitedino siino fiivo ico onoonoti.

⁸ Mihiro guibuhuba iimogohigoti asaanoco mijoho guubufihi. Jaaruubo gaajatihhi conooti asaanoro conoovi ifotonoco. Jaabadi jeevamo paryi Moocaani Gajari ifiivomo, milli ifiivonoco milli miyaminaa gaajajirahi, nooboro.

⁹ Jaanegui Nicodemo siino dilluuhhi: ¿Milli fine jino? nooboro.

¹⁰ Jaanegui Jesu nuuhi: ¿Mijoho aivo sihidi edeevaabo israelminaa jibogominaafi idiicaruubo, nacu jinoco gaajatihhi? ¹¹ Miyanotiro

ico neehi: Miihai mihiimaahi magaaajanoco. Jaamo miihai mijibeguehi mahatyimeneque. Jaarunoco amiihai mimiyaaveguehicaatihi miihai monoonoco. ¹² Jiiinijeono icarunoco onoonoco uco mimiyaaveguehicaatihi. Jaanequi: ¿Fine millijiru niquejeonoco jibuguruva?

¹³ Miihaiñooba niquejefaño footihi idiboro tahigoti iniitehinibo: Uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo niquejefaño iicaabo. ¹⁴ Miiro Moise sicaihigovi jiiinimoco caamovi agañiyicubadi; tolliro uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo caamovi guijeve imohobujehallivi gañiyicicafeteji. ¹⁵ Jaaboco paryi imiyaavogomo ifinijitino fiivoma icacuhi*

Moocaani Jiiinije Miyaminaaco Agaijino.

¹⁶ Miiro Moocaani sihidi jiiinije miyaminaaco agaijiboro idiboro iicaabo Illico aciuihi. Jaaboco paryi imiyaavogomo mitajitihii. Jaamo ifinijitino fiivoma icaji. ¹⁷ Miiro Moocaani jiiijehallivi Illico galluutihii jiiinije miyaminaaco ciijigaifaño igañisuqui. Jilli galluubo diibofeenedi jiiinije miyaminaa itaajaqui. ¹⁸ Jaabo Moocaani Achico imiyaavogomo ciijigaifaño ifetejitihii. Jaanoti imiyaavogotimo ciijigaifaño ifeequi icacuhi idiboro Moocaani Achi iicaaboco imiyaavogotimaño. ¹⁹ Jaamo imiyaavogotimo ciijigaifaño ifeequi icacuhi. Miiro jiiinijehallivi aachicinibo asaaboco imogotimo icivonocoro imuguumo imiticoro omoonihicaumaño. ²⁰ Miiro famooro iimitinoco omoonimo aachicinoco

* **3:15** Sahaamefaño janaanici jilli ficuumo: finitimo icaji, onoonoco.

jiiheguehi. Jaamaño aachicininojaagovi fiitivotimo, iimitinoco omoonino foovoiivotino iicaqui. ²¹ Jaanoti miyaanoco iimogomo aachicinijaagovi fiitivehi diito omooninofaño Moocaani iicano igaajacafetequi.

Jua Siino Jesuditi Onoono.

²² Jaanobuunati Jesu fuuhi ijiiibogominaama Judea jiiinijevi. Jaabo toonovi guenene icaubo miyaminaaco inituubo. ²³ Jaabadiro Jua nitihicauhi Enonvi Salim cuumi fiitino, tomañovi sihidi nifaihu iicaumaño. Jaabojaa miyaminaa ofoomoco nitihicaubo. ²⁴ Jilli icaumo Jua icivojaanirautisumi.

²⁵ Jaanaaca Jua jiiibogominaa jenaucasiuhi judiomima ifiino imibachuhallivi. ²⁶ Jaamoro Juaco nuutuumo: Mojjiiibogominaafi, meeci iima oono Jorda oonegueehi iicaubo icahi diiboti mihaico idiiibuguubo. Jaabojaago sihidi miyaminaa ofoomoco nitihicaabo, noomoro.

²⁷ Jaanegui Jua diitoco nuuhi: Cajaatyobama chahajiruno gaaja Moocaani diitoco ihacitiruva. ²⁸ Miïro amiihairyo uco muguubuhinicuuhi: Uujoho Cristo icatïhi jilli diibo imega uco agalluubo, nooboro eneehininoco. ²⁹ Miïro taabava jiiibaimofaño mogaima iicaabo aiji. Jaabo cojiri iicaabo jilli igataavominaafi. Jaabo diibo ihiimaanoco uguubuuboro imo imo icanicïbo. Jaabadi jisumi uujoho sihidi imo imo icahi. ³⁰ Jaabo diibo jisumitiro janaaniciivi bocitoobaaca uujoho jilli guinoviro minifeteji, nooboro.

Caamoti Asaabo.

31 Caamoti asaabo fanoohalliviro icahi. Jaanoti jiinjjeoobo jilli jiinjjeminaafi. Jaabo jiinjjenehejequere iimaanicahi. Jaanoti niquejefañoti asaabo famoohalliviro icahi. 32 Jaabo aatyimeneti, uguubunoti icano iimaahi. Jaaruubo onoonoco miñhaiñooba miyaaveguehicañoti. 33 Jaanoti saatoho diibo onoonoco imiyaavogomo: Moocaani Miyaabo iicanoco jibeguehi. 34 Moocaani agalluubo Moocaani iijico jibeguehi. Jaaboco Moocaani Igaijaco finitino acihi. 35 Moocaani Illico gaijahi. Jaabo usefaño Moocaani paryi fanooco ficuui. 36 Jaamaño Moocaani Achico imiyaavogomo ifinijitino fiivoma icacuui. Jaanoti Moocaani Achico imiyaavogotimo fiivoma chahaji. Jilli ññhicuno Moocaani omoonijinofañooro icacuui.

4

Jesu Samariaogoma Iimaahi.

1 Jaanaa fariseomi guubuui Jua janaanici Jesu ijibogominaama iicaabo initihicaunoco. 2 Jaarunofaño Jesu nitihicañoti idimoro ijibogominaa nitihicaui. 3 Jaanoco Jesu uguubuuboro Judeati fuuhi Galileajaago siino ihuumiqui. 4 Jaabo imuguui Samaria jiinjefeenedi ufuunoco. 5 Jaabo ufuubo ifutuui Sicar onocuumi Samaria jiinije cuumivi Jacob illi Joseque ijinijeque aaciumaño fiitino. 6 Jaamañeri icauno nifaihuhoji Jacob oji onoohoji. Jaanaa Jesu asaabo, iniinovatucunegui tohoji cojivi casivuubo, fine gadiñiba niñiba icacuuberi.

7-8 Jaanaa ijibogominaa tuucuumijaago fuuhi machutaaco anaajeteumo. Jaanaa tuucuumiti saafigo gaigo saauhi toojiti inifaihuvavaugo. Jaagoco Jesu nuuhi: Uco nifaihutì daaci, nooboro. ⁹ Jaanegui diiboco samariaago nuuhi: ¿Milli jaabo ijoho judio idiicaabo, uujoho samariaago iicagoco nifaihuco dilluuhì? noogoro. Jilli nuugo judiomì samaritanomìma iimogocasihicautìmaño.

¹⁰ Jaanegui Jesu diigoco nuuhi: Ijoho Moocaani aacinoco gaajaruva, bu mijoho jino ico nifaihuco idillunoco gaajaruva; ijoho uco dilluruva ico uujoho buheenifaihuco acijirahi, nooboro.

¹¹ Jaanegui diigo nuuhi: ¿Aivojibo, nacu jinejeri jaabo inifaihuco dicitirahi aivo faicuvahoji? ¿Conooti jaabo toono buheenifaihuco dicitirahi?

¹² Miïro jino moheedeebe Jacob miïhaidi jihojico ficuuhì, diibo iseeme, paryi ijoomi icano toojiti aaduhicauhojico. ¿Nacu jaabo ijoho diibo janaanici deevahi? noogoro.

¹³ Jaanegui Jesu diigoco nuuhi: Paryi jihoji nifaihutì aadumoco siino adufira aiveji. ¹⁴ Jaanoti uujoho aacino nifaihuco aadumoco siino ufucuro adufira aivucuujitìhi. Uujoho aacino nifaihu diitofañoti finitino niivaji ifinjitino fiivoco ihaciqui, nooboro.

¹⁵ Jaanegui diigo diiboco nuuhi: Aivojibo, uco tofaihutì daaci uco adufira aivotino iicaqui, bu siino jihojijaago nifaihufiri saatigo icaqui, noogoro.

¹⁶ Jaanegui Jesu diigoco nuuhi: Difo jaagoro ditajeque coovato. Jaadi siino disaa, nooboro.

¹⁷ Jaanegui diiboco iimusuugo: Uujoho taje-vatìhi, noogoro.

Jaanegui Jesu diigoco nuuhi: Miyaanoco neehi, tajevatihí onoogo. ¹⁸ Miiro sahusedimoma diicacuui, jisumi bu diiboma idiicaabo ditaje icatiiibo. Jaanoco miyaanoco neehi, nooboro.

¹⁹ Jaanoco uguubuugoro diiboco nuugo: Aivojiiibo iiijoho baacho Moocaani iimaaminaafi. ²⁰ Miiro moheedeete samaritanomi Moocaanico jigajihallivi imejiibuui. Jaarunaa amiihai judiomii Jerusalevi Moocaani imomaño meneehicahi, noogoro.

²¹ Jaanegui Jesu nuuhi: Gaigo, uco miyaavogo, safucu icajino amiihai Moocaanico mihimono. Tusumi jigajijaago footimo, bu Jerusale cuumijaago footimo icano. ²² Miiro amiihai samaritanomi magaajatiiboco mihimehi. Jaanotii miihai magaajaaboco mihimefihi; Miiro judiomiti taajasu saahi. ²³ Jaanotii safucu iicajino, jaano jino tusumi mihicacuui, miyanotiro Moocaanico iimomo imeji igaijari, miyaaneri icano. Miiro tolli iimomoco Moocaani imeguehi. ²⁴ Moocaani Gaija jaamaño diiboco iimomo igaijari, miyaaneri icano iimequi, nooboro.

²⁵ Jaanegui diigo nuuhi: Uuro gaajahi Mesia, Cristo onoobo, asaajinoco. Jaabo asaadi miihaico paryi fanoocoro jiiibeguejiibo, noogoro.

²⁶ Jaanegui Jesu diigoco nuuhi: Uujoho diibo iima ihiimaabo, nooboro.

²⁷ Jaanaa iijibogominaa gaseuhi. Jaamo jabafituuhi. Jesu gaigooma ihiimaaneri. Jaarumo diiboco dilluutihi. ¿Jinejeque dilluhi? ¿Jinejeque mihiimaacasihii? nuutimo. ²⁸ Jaanegui diigo ihiciñuco ejeevesuhinugoro fuuhi ifaacuumijaago. Jaagoro miyaminaaco jiiibugutuuhi.

²⁹ Eneecauhu masaamoro memeeçiva saafi gaifi, paryi omoonihicanoco uco onooboco. ¿Naa fine diibo Cristo icatibo? noogoro.

³⁰ Jaanegui diito tuucuumiti asaamoro fuuhi diibojaago. ³¹ Jaanaaca ijibogominaa diiboco neehicauhi: Mojbogominaafi, machu, noomoro.

³² Jaarunaa diitoco nuubo: Tamachuta icahi uujoho amachujino amihaima magaajatino, nooboro.

³³ Jaanegui ijibogominaa dillucasiuhi sanomiro: ¿Fine mijoho diibedi machutaaco sivahi? noomoro.

³⁴ Jaarunaa Jesu diitoco nuuhi: Uudi tamachutabadi oono uco agalluubo onoobadi eetavono, idudicamaajeque iimivono. ³⁵ Miïro amihai meneehi: Icanehiica minihibaci, minihibaci idiino basuta ujusijino, noomoro. Jaarunofaño amihai uujoho neehi: Memeeçi basutaaco, oono paryi tifaicuuhi ihicicafetequi.

³⁶ Miïro basutaaco ududicamaaibo ijaadaco gaayicifhi. Jaabo basuta noovaco ananincibadi miyaminaaco nanihi ifinijitino fiivoma iicaqui. Jaaneri abasuubo, bu toonoco icibo icano sano imo imo iicaqui. ³⁷ Jinoovi aivo miyaano, jilli onoonicino: Saafi abasunoco sifi icinichi, onoono.

³⁸ Jaanegui uujoho amihai tajibahi mihiciqui amihai mabasuhinino; sita abasuhinino amihai mequehevehi idudicamaajeque, nooboro.

³⁹ Jaaboco sihidì Samaria jiinije cuumiminaa miyaavuguuhi diigo ijibuguunoti paryi uujoho omoonihicano uco noobo unuunoti.

⁴⁰ Jaanegui samaritanomi diibojaa asaamoro

diiboco fiitihuhi diitoma iicaqui. Jaanegui Jesu mifucuci toonovi diitoma icauhi. ⁴¹ Jaamoro diiboco sihidi miyaavuguumo ihiimaaco uguubuumoro. ⁴² Jaamoro diigoco nuumo: Jisumi ijoho eneeneriro mimiyaavogocutihi: Miihairyo muguubucuuhi. Jaamoro magaajacuuhi miyaanoro diibo Cristo jiinjeminaa taajasuminaafi icanoco, noomoro.

Jesu Buheesuhi Aivojibo Seemeneque.

⁴³ Toonoti mifucuci iicaunoti fuubo Galilea jiinjajaagovi. ⁴⁴ Jaabo Jesu iinoro nuuhi: Moocaani iimaaminaafi ijiinjjevi bocigoratihi, nooboro. ⁴⁵ Jaadi Galileavi agaseuboco tomañoto imino gaayiciuhi. Diito tolliro bu fuumo Jerusalem Pascua jibaimojaago. Jaamo atyimeuhi tahi tobaimovi Jesu fanoovaco omoonunoco.

⁴⁶ Jaadi Jesu siino saauhi Cana cuumijaagovi Galilea jiinjjevi toonovi nifaihuco aivofaihuti iminiiyumañovi. Jaanaa Capernaumi icaubo saafi aivojibo. Jaabo seemene guihuvauhi. ⁴⁷ Jaabo guubuui Jesu Judeati Galileavi agaseunoco. Jaanegui diibojaa ufuuboro diiboco nuubo iijajaa ofooboro iseemeneque ibuheesuqui aivo iniinovacuuneguiha. ⁴⁸ Jaanegui Jesu nuuhi: Boti siibadi icanehejeque omooninoco mahatyimetihachijji mimiyaavegvejitihi, nooboro.

⁴⁹ Jaarunofaño diibo Jesuco nuuhi: Aivojibo goovano masigo taseemene guijevetinaacaro, nooboro.

⁵⁰ Jaanegui Jesu nuuhi: Fuucu, diseemene buheecuhi, nooboro. Jaanegui diibo Jesu unuunoco imiyaavuguuboro fuucuui. ⁵¹ Jaabo

iijati fiitacuuboco idudicamaajeminaa asaaumoro jibogovauhi: Diseemene buheecuuhi, noomoro. ⁵² Jaanegui diitoco dilluubo: ¿Conooti nihiba iicaaberi buheehinibo? nooboro. Jaanegui diiboco nuumo: Iiji dijiveeberi iguihuva diiboco buuhinihi, noomoro. ⁵³ Jaanoti caani gaajauhi toonoti nihiba iicaaberi Jesu diiboco: Diseemene buheehi, eneehininoco. Jaanoma iicaubo paryi iyotoma Jesuco miyaavuguuhi.

⁵⁴ Jino Jesu sihidi ejeevanoco Galileavi iticoni omooninoco alliniuhi Judeati Galileavi siino uhumiusumi.

5

Jesu Buheesuhi Igotiboco.

¹ Toonobuunati judiomi eetavuuhi jibaimoco. Jaanegui Jesu fuuhi Jerusalevi. ² Jahigo Jerusalevi ovejami guhuga onohuga fiitino icano jicooba nicutaaba hebreomi ijiri Betesda onooba. Jaabaati icano sahusedino iguhugano. ³ Jaahugaje goohasinovi sihidi iguihuvafimo icahicauhi aatyimetimo, idino iimitimo, ifino isifañneri igotimeheje icamo. Jaamo teemehicauhi toba nifaihu amaryibanoco. ⁴ Miïro tobajaago Moocaani toomominaafi niitehicauhi safohosa jaaboro inifaihuco maryicuvahicauhi. Jaasumiro tobafaño imegavïro aacotoobo buheehicauhi, jilli fanoova guihuva* ⁵ Jaamañeri icaubo saafi treinta y ochodino ficabano ticovovi iguihuvacuubo. ⁶ Jaabo siuciniuboco Jesu aatyimeuboro gaajaciuhi aivo gueenene iicacuunoco. Jaaboro

* **5:4** Sahaamefaño toonoono versiculonoco ficuutimo.

diiboco nuubo: ¿Diimeguehi ubuheeneque? nooboro.

⁷ Jaanegui diibo iimusuhi: Aivoj#bo, m#joho bu uco tobafaño j#hacujirahi toba amary#basumi fahij#varo tobafaño feequi moon#naacaro sita tah#megaro feehicahi, nooboro.

⁸ Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Gañivo jaaboro dicigaijeque d#ci#bo fuucu, nooboro.

⁹ Jaasumiro diibo buheeteuhi. Jaaboro icigaijeque #ciuboro igucuubo. Jaafucuu judiom# jaguisifucuu. ¹⁰ Jaanegui judiom# Jesu ubuheesuuboco nuuhi: Jaachiji jino jaguisifucu. Jaanegui dicigaijeque satyejit#hi, noomoro.

¹¹ Jaanegui diibo iimusuhi: M#ro uco ubuheesuubo diiboro uco neehi: Dicigaijeque d#ci#bo fuucu, nooboro.

¹² Jaanegui dilluumo: ¿M#joho diibo ico dicigaijeque d#ci#bo d#go onoo? noomoro.

¹³ Jaarunofaño diibo gaajaut#hi diiboco ubuheesuuboco. Tomañeri sihidi miyam#naa iicaumo cojit# Jesu sihigov# ufucuumañõ.

¹⁴ Jaanobuunati Jesu diiboco siino templojafaño aaty#meuboro nuuhi: Meeci, jisumi jino #joho ubuheecunoco; siino imit#no diicacuujirahana janaan#i iicano siino dijaa saadino, nooboro.

¹⁵ Jaanegui diibo ufuuboro judiom#ico j#bugutuubo Jesujaahi diiboco ubuheesuunoco.

¹⁶ Jaanoma iicaumo judiom# Jesuco imit#no moon#hicauhi, diibo jaguisifucuv# toll# omoon#hicaumañõ. ¹⁷ Jaanegui Jesu nuuhi: Guihirubi, jisumihachuta dud#camaahi. Jaano ticovov# bu uujoho dud#camaahi, nooboro.

18 Jaanoma iicamo judiomi janaanici imeguehicauhi diiboco agaicaaunoco. Miiro toono jaguisifucucoro diitobadi teemehicautiibo, tolliro bu Moocaanico: Guihirubi, onoboro ifico Moocaanibadi moonihicaubo icano.

Moocaani Achi Mitya Iiji.

19 Jaanogui diitoco nuubo: Miyanotiro, miyanotiro amiihaico neehi: Uujoho Moocaani Seemene iinoro ijeebiiitiro moonitiihi. Miiro Caani omooninoco aatyimeebere, bu tolliro Illi mooniihi.

20 Miiro Moocaani Illico agaijimaño fanoova mooninoco diiboco ifusuhi. Miiro imi janaanici ejeevanoco ifusujiiibehiica. Jaaneri amiihai majabafiteji.

21 Moocaani uchuumucuumoco ubuheetesuuboro fiivoco aacibadiro bu Illi iimogomoco fiivoco aciji.

22 Miiro Moocaani miihaiñoobaco iimitico nootiihi. Jaaruubo paryi toono imibachu mityaco Illi usefaño jeevesuubo, imitico iimibachuqui; 23 Toonoti famooro Illico ibocigueti Caanico iicabadiro. Jaanoti Illico obocigotimo, tolliro bu Caanico bocigotiihi diiboco agalluuboco.

24 Miyanotiro, miyanotiro amiihaico neehi: Uco agalluhiniboco imiyaavogomoro uujoho onoonoco uguubumo ifinjitino fiivoma icacuui. Jaamo ciijigaifaño fuucuujitiihi; Jilliro guijeveti fiivofaño vi fatyucuubo.

25 Miyanotiro, miyanotiro neehi: Ufucu icajino, jaano jino tusumi mihicacuui; iimitifaño miguijivecubadihiica iicamo Moocaani Achi iijico uguubujino. Jaanoco uguubumo fiivoma icaji. 26 Moocaanima mitya icahi fiivoco

aacijino. Jaabo Illico mityaco aciibo tolliro Illi sitaaco fiivoco ihaciqui. ²⁷ Tolliro bu mitya iijico aciibo miyaminaafañoti iimitino, iimino icanoco idugaacuqui, uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo iicamaño. ²⁸ Jinoti meheetyedino: Ufucu icajinehiica tusumi paryicino cihojinofaño iicamo ihiimaaco uguubujino. ²⁹ Jaamo iiminoco omoonimo siino buheeteji fiivoma iicaqui. Jaanoti iimitinoco omoonimo buheeteji cijigaifaño ifeequi.

Cristoti Jibogono.

³⁰ Miuro uujoho aivo, uuro tajeebitiro moonijitirahi. Jaamaño uujoho iimitinoco dugaacuhi uco atajibabadi. Jaano uujoho udugaacuno miyaano tajeebiti uuro iimogonoco omoonitimaño. Jilli Guihirubi uco agalluhinibo iimogonocoro moonihi. ³¹ Uujoho uuro tafitiro jibuguruva tajibogo saatehedi ibocima chahajirahi. ³² Jaanoti sifi uuditi jibeguehi. Jaamaño uujoho gaajahi uuditi diibo onono miyaano iicanoco. ³³ Miuro amihai saatohoco magalluuhi Juajaago diiboco idillutequi. Jaanoco diibo miyaanoco nuuhi. ³⁴ Jaarunofaño uujoho gaayicithi miyaminaafi jibogonoco. Jaarunoco uujoho jilli Juati amihaiico neehi. Jaamo uco mimiyaavogomoro mataajaji. ³⁵ Miuro Jua cijigaimecu ijiganoro aachicibadi jeevauhi. Jaabo aachiciniunofaño amihai jihachutagayiro imo imo mihicauhi. ³⁶ Jaaruno toono Jua jibuguuno janaanivi uujoho onono jeevahi. Miuro Moocaani uco agalluubo atajibaunoco omoonino. Toonoro tahallivi jibeguehi miyaano uco

Moocaani agalluunoco. ³⁷ Tolliro bu Guihirubi uco agalluubo uuti j#baguehi. Jaaruuboco am#hai safooba mahaty#metatihi, bu ih#maaco safooba muguubutatihi icano. ³⁸ Tolliro bu diibo iiji am#haifa#o chahahi; Diibo agalluuhin#boco am#hai mimiyaavogot#ma#o. ³⁹ M#ro Caatin#haameque imino am#hai mih#finichicahi fiivo ifico toohaamefa#o mahaty#meneque mihimogomoro. Jaano m#ro toohaame uuditi ij#buguruhaame. ⁴⁰ Jaarumo tajaa masaanoco mihimogot#hi fiivoma mihicajiruneguiha.

⁴¹ Uujoho miyam#naa cahac#sucu gaay#cit#hi. ⁴² Jaabadiro uujoho gaajahi am#hai Moocaanico magaijit#noco. ⁴³ M#ro uujoho Guihirubi memeri saahin#hi; Jaaruuboco uco magaay#cit#hi. Jaanoti sifi jilli ijeeb#tiro asaaboco naha am#hai magaay#cijirahi. ⁴⁴ #Milli jaamo mimiyaaveguejirahi sanomiro fah#govavi miyam#naa imihicacoro magaay#c#casimo? Jaama#o toonoguiinodi id#boro iicaabo Moocaaniti asaano imihicaco miguiinot#hi. ⁴⁵ Jaanegui uuditi mehesamaaidino: Caani imefeenev# m#haico imit#no neej#ibo, noomoro. Icaabo am#hai imit#co eneej#ibo Moise. Jaabo taj#bafeenedi mataaj#badi mehesicinirahi. ⁴⁶ M#ro Moiseque mimiyaavuguruva uco tolliro mimiyaaveguejirahi. M#ro diibo uuti caatin#uhi. ⁴⁷ Jaabo acaatin#unoco mimiyaavogot#mo, #milli bu taaj#co mimiyaaveguejirahi?

Cinco Mildimoco Amachusuno.
(Mt 14.13-21; Mr 6.30-44; Lc 9.10-17)

¹ Toonobuunati Jesu fuuhi Galilea muuai onegueehivi. Jaaba momoro bu Tiberia onoomuuai. ² Jaabo dojicuti sihidi miyaminaa feehicauhi sihidi ejeevanoco omooniboro iguihuvamoco ubuheesunoco aatyimehicauneguiiha. ³ Jaanegui Jesu ifabaihallivi ufuuboro ijibogominaama casivuubo. ⁴ Jaasumi fiiticuuno judiomi jibaimo Pascua iicaujino. ⁵ Jaanaa Jesu emeeciubo atyimeuhi sihidi miyaminaa idojicuti asaanoco. Jaanegui Felipeque nuubo: ¿Cuucati fine machutaaco manaajejirahi jito imachuqui? nooboro.

⁶ Jilli Felipeque nuubo jilli diiboco inisuubo, ¿milli fine neejiiibo? onoomaño jilli omoonjinoco imino agaajacuuboro. ⁷ Jaanegui Felipe nuuhi: Fine doscientos denario ticovovi manaajejirahi, machutaaco. Jaaruno famooviro ajashuno ifetejitirahi, nooboro.

⁸ Jaanegui ijibogominaati saafi Andre Simon Pedro nahabo Jesuco nuuhi: ⁹ Jineeri icase sase sahusedino sebada maahuno, bu miimisiici tavaabomisi icanoma iicase. ¿Milli jaano tonoodino jinoodimo miyaminaavi ifetejirahi? nooboro.

¹⁰ Jaanegui Jesu nuuhi: Diitoco monoo icasicamaaiqui, nooboro. Jaamañeri sihidi ñaavahu icauhi. Jaanohallivi casicamaaiumo cinco mildino gaifiimi. ¹¹ Jaadi Jesu imaahunoco icuboro Moocaanico graciaco aciuboro, toonoco ijibogominaaco aciubo. Jaanoco diito imiyaminaama ifuuhi gicinumoma.

Tolliro bu itaavaco #fuumo iimuguudineheje.
 12 Jaanoco amachuumo utuvacuudi Jesu nuuhi,
 ij#bogominaaco: Paryi manaani ihatyuuvoco
 gañ#cafototino iicaqui, nooboro.

13 Jaanoco ananiumo gahafusuuhi, j#ibaiñoco
 fahuseeci, siino miibaici icanoco sahusedino
 sebada maahuno iicaunoti aatyuvuunoco.

14 Jaano Jesu sihidi ejeevano #fusuco
 eheetavuunoco aatyimeumoro diito nuuhi:
 Miyaanoro jahi jaani Moocaani iimaaminaafi
 jiinjehallivi asaaujiibo, noomoro.

15 Jaamoro Jesuco #ciumoro satyuujirumo
 aivoj#boti iheetavequi. Jaanoco agaajaciuboro
 iinoro fuubo siino ifabaijaagovi.

Jesu Nifaihuhallidi Iguehi.

(Mt 14.22-27; Mr 6.45-52)

16 Jaanaa mihij#cuudi ij#bogominaa
 muuaijaago fuuhi. 17 Jaamoro meenegafaño
 ij#camaaiumoro fuumo onegueehi Caper-
 naujaagovi. Jaanaa civucuuno. Jaarunaa
 Jesu diitojaa gaseutihi. 18 Jaanaa imuuaiifa
 ticovauno sihidi guibuhuba asaano. 19 Jaamo
 ufuumo sahuse juugahuseti sano idiño
 kilometronohachuta icacuumaaca Jesu saauhi
 nifaihuhallidi i#gooboro. Jaaboco aatyimeumoro
 sihidi igutuumo. 20 Jaarunaa diitoco nuubo:
 Uujoho; mihiguetejirahana, nooboro.

21 Jaanegui diito diiboco imo imo imeenegafaño
 gaay#ciuhi. Jaadi goovano #futuumo ufuuhigo.

Miyaminaa Jesuco Guinehi.

22 Jaano sesevede tonegueehivi miyaminaa
 ifitafutuumo gaajauhi sagaaro meenega

iicaunoco. Jaagafaño Jesu ijibogominaama footinaaca diito iinoro fuumo. ²³ Jaanaa bu sagahaje gaseuhi Tiberia cuumiti asaauno, jaagahaje cañavuuhi Jesu graciaco aaciunobuunati maahunoco amachuuno fiitino. ²⁴ Jaamañovi Jesu, ijibogominaa icano achahaunoco miyaminaa aatyimeumoro toono imeenenefaño ijicamaaiumoro fuumo Capernaajaago Jesuco guinomoro.

Jesu Fiivoco Aacineguiiha Diiboco Fiivo Maahuti Momonimo.

²⁵ Jaaboco onogoo muuaivi aatyimeumoro nuumo: Jibogominaafi, ¿cusumi gasehinihi? noomoro.

²⁶ Jaanegui Jesu diitoco iimusuuhi: Miyanotiro, miyanotiro amihaiico neehi: Jilli mamachuhinimo mutuvahinineguiiha uco miguiinehi. Jilli sihidu ejeevanoco eheetavehininoco mimiyaaveneguiiha icatino. ²⁷ Jaanegui ifinino machutaguiiha mududicamaaidino, ifinijitino fiivoco aacino machutaguiiharo mududicamaaje. Toonoco uujoho Miyaminaafibadi Ifivuubo amihaiico aacijino. Toonoti uujoho Moocaaniti asaanoco miyaminaa igaajaqui, bu uuvi Moocaani igaajataco ificucuuno icano, nooboro.

²⁸ Jaanegui diiboco dilluumo: ¿Milli jaanegui momooniji Moocaani iijico meheetavequi? noomoro.

²⁹ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Moocaani imeguehi, diibo uco agalluuboco amihai mimiyaavogonoco, nooboro.

³⁰ Jaanegui diiboco nuumo: ¿Eneecata sihidi ejeevanoco miihaico dihiifusu maatyimemere ico mimiyaaveguequi? ³¹ Miiro moheedeetemihai machuuhi mana onoonoco sicaihiigovi iicausumi, oono Caatinihaamefaño: Niquejeo maahunoco machusuubo, onoobadi, noomoro.

³² Jaanegui Jesu iimusuuhi: Miyanotiro, miyanotiro amiihaico neehi: Moise amiihaico niqueje maahuco acitihii, Guihirubi amiihaico jino miya maahu niqueje maahuco acihii. ³³ Jaano jino Moocaani maahu diibo niquejefañoti iniitoobo jiinijeminaaco fiivoco aaciibo, nooboro.

³⁴ Jaanegui nuumo: Aivojiibo, fahiijivaro miihaico toono maahuco daacihiiica, noomoro.

³⁵ Jaanegui Jesu nuuhi: Uujoho fiivo maahu; tajaa asaamo ajebavacuujitihii, uco imiyaavogomoco ufucuro adufira aivucuujitihii icano. ³⁶ Miiro amiihaico uujoho eneehinicuubadi: Uco mahatyimecuurumo uco mimiyaaveguehicatihii. ³⁷ Miiro paryi fanooro Guihirubi uco aacino tajaa saaji, tolliro bu tajaa asaamoco uujoho buhi gañijitihii. ³⁸ Uujoho niquejefañoti niitehiniihi uuro iimogonoco mooniqui icatino, jilli uco agalluuhiinibo iimogobadi mooniqui saahinihi. ³⁹ Jaano jino Guihirubi uco agalluuhiinibo iimogono; Paryi diibo uco aacimoco saatohobaco jeevesutiibo paryi famoocoro ufucu niinofucusumi buheetesuji. ⁴⁰ Jaano jino uco agalluuhiinibo iimogono; Paryi famooro miyaminaa Moocaani Seemeneque aatyimemere imiyaavogomo ifinijitino fiivoma iicaqui. Jaamoco uujoho

niinofucusumi buheetesuji, nooboro.

⁴¹ Jaanegui judiomí ticovauhi diiboco edejecumó. Uujoho fiivo maahu niquejefañoti iniituubo, unuuneguiha ⁴² neehicauhi: ¿Nacu jaani Jesu Jose achi icatíibo? ¿Míiro caani, seeji icamoco míihai magaajahi? ¿Mílli jaabo: Uujoho niquejefañoti niitehi, neehicahi? noomoro.

⁴³ Jaanegui Jesu nuuhi: Musuufeni toono amíihai dejecufiraco. ⁴⁴ Míihaiñooba tajaa saajitírahi Guihirubi uco agalluhiníibo tajaa isívatíruva. Jaamoco uujoho buheetesuji ufucu niinofucu. ⁴⁵ Míiro, Moocaani iimaaminaa aamefaño jilli noono: Moocaani famoocoro jíibegueji, noonoro. Jaabadi famooro Moocaanico uguubuumoro diiboti agaajamo tajaa saahi.

⁴⁶ Míihaiñooba Moocaanico atyimetihi idíiboro uujoho Moocaaniti asaubo Moocaanico atyimehi. ⁴⁷ Miyanotíro, miyanotíro amíihaico neehi: Uco imiyaavogomo ifiníjitino fiivoma icaji. ⁴⁸ Uujoho fiivo maahu. ⁴⁹ Míiro amíihai eedeete manaaco sícaihígoví amachuuro mo chuumuuhi. ⁵⁰ Jaanoti naha jino niquejefañoti iniitono maahu. Jaanoti amachumo guijevetimo iicaqui. ⁵¹ Uujoho diiburucu jino fiivo maahu iicaabo niquejefañoti iniitehiníibo. Jaamo uco agaayícimo ifiníjitino fiivoma icaji. Jaano maahuco uujoho aacino taahucu. Jaanoco uujoho jíiníjemínaahallívi aacíjino, nooboro.

⁵² Jaanegui judiomí ticovauhi sanomíro iimaacasiimo: ¿Mílli jaabo jaani míihaico duusujirahi ihuucuco? noomoro.

⁵³ Jaanegui Jesu nuuhi: Miyanotíro, miyanotíro amíihaico neehi: Uujoho Miyamínaafibadi

Ifiivuubo uucucu muduutihachiiji, bu itijohoco mahadutihachiiji icano fiivoma mihicajitihii. ⁵⁴ Jaanoti taahucucu amachuubo, tatyijohoco aaduubo icano ifinijitino fiivoma icaji. Jaaboco uujoho niinofucu buheetesuji. ⁵⁵ Jaano tafi miya machuta, tatyijoho miya adufaihu icano. ⁵⁶ Jaamo tafico amachumo, tatyijohoco aadumo icano uuma icahi. Jaamoma bu uujoho tolliro icahi. ⁵⁷ Miro Moocaani uco agalluubo ifima icahi, jaaberi uujoho icahi icano. Jaabadiro uco amachuubo uuri icaji. ⁵⁸ Jino niqejeti iniituuno maahu; amihai caanimihai manaaco amachumo iguijeveubadi icano icatino. Jaanoti jihicati amachumo ifinijitino fiivoma icaji, nooboro.

⁵⁹ Jilli nuubo Jesu Capernau cuumi sinagoga-jafaño ijibuguubo.

Jesu Iimaa Fiivoco Acihii.

⁶⁰ Jaanoco sihidi saatoho ijibogominaa ugu-ubuumoro nuuhi: Aivo jihimaa sihidi jeevahi. ¿Mijoho fine gaayicijirahi? noomoro.

⁶¹ Jaanoco Jesu ijibogominaa onocasiunoco agaajaciuboro nuubo: ¿Jaano nacu amihaiico imitino moonihi? ⁶² ¿Millijiru fine imi, uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuboco caamo iticoni iicauhigo ofooboco mahatyimeruva? ⁶³ Miro Moocaani Gaija minoco fiivoco acihii. Jaanoti muuhucu jilli jihovono. Jaanoti naha jino uujoho ihiimaano amihai jeebico ifinijitino fiivoco aacijino.

⁶⁴ Jaarunofaño icamo amihaiti saatoho imiyaavogotimo, nooboro. Miro Jesu imegaviro

gaajacuuhi imiyaaveguejitimoco, bu diiboco igaicaauqui aaciujiboco icano. ⁶⁵ Jaamaño nuubo: Toonegui amihaiico neehinihi: Mihaiñooba tajaa saajitirahi Guihirubi tajaa isivatiruva, nooboro.

⁶⁶ Jaasumitiro sihidi saatoho diibo dojicuti efehicaumo diibediti udugaavuumoro diiboma fuucutum. ⁶⁷ Jaanegui Jesu saatoho ijibogominaa fahuseeci motihaiti miimisiici icano iicaumoco nuubo: ¿Nacu bu amihai tolliro diitobadiro mefeeji? nooboro.

⁶⁸ Jaanegui Simon Pedro diiboco iimusuhi: ¿Aivojibo, mijaago bu mihai mefeejirahi? Miho ima icano ifinjitino fiivo iimaa. ⁶⁹ Miho mihai mimiyaaveguehinicuuhi. Jaamoro magaajahi ijoho Cristo Moocaani iicaabo Seemene idiicanoco, nooboro.

⁷⁰ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Amihai docedimoco uujoho icihinihi. Jaamo amihaiñañoti iicaabo saafi iji iicaabo, nooboro.

⁷¹ Jilli nuubo Juda Iscariote Simon achiditi. Jaabo Juda docedimoobo iicaubo Jesucristoco igu-ijeniqui aaciujibo.

7

Jesuco Inahabomi Miyaaveguehicautihi.

¹ Jaanobuunati Jesu Galilea jiinjeri i gooboro feehicauhi. Jaaboro Judea jiinjeveri ofoonoco imeguehicautiibo judiom diiboco tahi agaicaauguuneguiiha. ² Jaanaa fiiticuuno tabernaculojano jibaimo iicaujino; tusumi judiom nijeganofañooro icanicimo. ³ Jaaneguiiha

Jesuco inahabomi nuuhi: Jinooti difo Judeavi. Tahii icamo didojicuti ofoonicimo edeetavonoco ihatyimequi. ⁴ Miiro miihaiñooba miyaminaaco ifico igaajasuqui omoonimo toovono moonitahi, tolli bu omoonibo famoo imefeeneviro moonihica, noomoro.

⁵ Jillii nuumo inahabomi icarumo diiboco imiyaaveguehicautiamaño. ⁶ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Tufucuvihica uujoho ifototihica. Jaanoti amiihaidi naha fafucuvaro imihi. ⁷ Miiro amiihaico jiiinjeminaa jiiheguetihii. Jaanoti uco jiihegueme diito imitico onoonohalliti. ⁸ Amiihairyo tobaimojaago mofoo. Jaanoti uujoho tobaimovi footihica tahoovofucuvihica uujoho ifototihii, nooboro. ⁹ Diitoco tolli unuuboro fitafutuubo Galileavi.

Jesu Fuuhi Nijegano Jiiibaimovi.

¹⁰ Jaadi inahabomi tobaimojaa ufuunobuunati, Jesu tolliro bu fuuhi. Jaaruubo foovono fuutiibo, toovonoro fuubo saatohoba diiboco aatyimeujiruneguiiha. ¹¹ Jaaboco judiomi tobaimoguiino iguiinomoro neehicauhi: ¿Cuuca fine iicaabo? noomoro.

¹² Jaabediti sihidii miyaminaa miribacasihicauhi. Saatoho neehicauhi: Aivo imihuseebe, noomoro. Jaanoti saatoho neehicauhi: Imitiiibo miyaminaaco bañihicaabo, noomoro.

¹³ Jaarumo miihaiñooba foovono diibediti iimaahicautihii judiomi ñihicuti.

¹⁴ Jaanaa ijiiibaimo feeneveunaaca Jesu templojafaño jicafutuuhii. Jaaboro ticovaubo ijiiibuguubo.

¹⁵ Jaaneri judiomi sihidii eheetyemere neehicauhi:

¿Milli jaabo sihidi fanoovaco gaajahi aamenefaño icautiruubo? noomoro.

¹⁶ Jaanegui Jesu diitoco iimusuuhi: Uujoho tajeebiitiro jibogotihi uco agalluuhinibo jibogoco uujoho jibeguehi. ¹⁷ Cajaatyohacho Moocaani iimogonocoro omoonigomo, gaajaji Moocaani jibogoco jibogonoco nacu tajeebiitiro uujoho onoono iicanoco. ¹⁸ Jaanoti ijeebitiro ihiimaabo diiboco miyaminaa obocigonoco imeguefihi. Jaanoti diiboco agalluhiniboco obocigoobo, miyaanoco iimaahi. Jaabofaño bañifira chahahi.

¹⁹ Miïro amihai Moise tajibaco aciïhi. Jaarunoco amihaiti saatohoba imino moonitihi. ¿Collïhi jaamo uco magaicaaujirahi? nooboro.

²⁰ Jaanegui miyaminaa iimusuuhi: Iïjoho ijïma diicahi. ¿Miïjoho nacu ico gaicaaujirahi? noomoro.

²¹ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Sanoocoro jaguisifucusumi omoonihinineri famooro meheetyehinihi. ²² Miïro Moise amihai tajibauhi amihai meehe nigaci quiticico. Jaarunoco diibo ticoniutihi omoonïubo, amihai eedeetemihai toonoco ticonïuhi eheetavuumo. Jaanoco amihai jaguisifucusumi meheetavonicihi.

²³ Jaano Moise tajiba gañicafototino iicaqui momoonimoro jaguisifucusumi gaifi seemene meeheque miquticinihi. ¿Jaamo collïhi tajaa misifiratehi jaguisifucusumi saafi miyaminaafico faabohocoro ubuheesuhinïnohalliti? ²⁴ Imino meecimoro saatohoditi mihiimaadino. Jari imino magaajaadi mihiimaa, nooboro.

¿Naa Fine Jaani Cristo?

²⁵ Jaanaa saatoho Jerusaleri iicahicaumo nuuhi: ¿Nacu jaanico iguijeniqui iguiinehicaabo icat#bo?

²⁶ Memeeci ono famoofeeneviro iimaaruuboco m#hai#nooba milli moonit#hi: ¿Naa fine jisumi aivojito gaajacuuhi diibo Cristo iicanoco?

²⁷ Jaanoti m#hai magaajahi tahigoti diibo asaahigoco. Jaanoti Cristo asaadi m#hai#nooba gaajajit#hi cuucati diibo asaanoco, noomoro.

²⁸ Jaanegui Jesu templojafaño ij#buguumañoti sefano nuubo: Uco naha am#hai magaajahi tahigoti asaahigoco. Jaaruubo uujoho tajeeb#tiro saat#hi. Jaabo uco agalluuhin#bo miyaabo iicaaboco am#hai magaajat#hi. ²⁹ Jaanoti uujoho diiboco gaajahi diiboti asaahinimaño. M#ro diibo uco galluuhin#hi, nooboro.

³⁰ Jaanegui diito diiboco gaayiciujirahi diiboco icivojaaniqui. Jaarunofaño m#hai#nooba diiboco gaayiciut#hi ihoovofucuv# futuutimaño.

³¹ Jaarunofaño sihidi diitoti saatoho diiboco miyaavuguuhi. Jaamoro nuuhi: ¿Nacu Cristo asaadi jaani sihidi ejeevanoco eheetavehicano janaanici eetavejiruubo fine? noomoro.

Fariseomi Sisim#naaco Galluuhi Jesuco Igaayiciqui.

³² Jaanoco fariseomi guubuui miyam#naa toonoti im#ribacasiunoco. Jaaneguiha sacerdotemi aivojito, fariseomi icamo sisim#naaco galluuhi Jesuco igayiciqui. ³³ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Gueenenehiica am#haima icaji. Jaadi dojicuviro feeji uco agalluubojaago.

³⁴ Jaaboco miguiinejirahi. Jaarumo uco

mahatyimejitíhi uujoho iicahigo amíhai mihifetejitimaño uco mahatyimejitíhi.

³⁵ Jaanegui judiomi sanomíro noocasiuhi: ¿Cu- uca fine jaabo ofooboco mahatyimejitíhi? ¿Nacu fine griegomifeenevi judiomi agavaracinimojaago feejiibo griegomíco ijíibeguequi? ³⁶ ¿Milli fine eneejirunoco oono míhaíco noobo: Uco migui- inejirahi. Jaarumo uco mahatyimejitíhi uujoho iicahigo mihifetejitimaño, noobo? noomoro.

Moocaani Gaija Fiivo Muuai Nifaihubadi Icaabo.

³⁷ Jaanaa niinofucu imiya jíibaimofucu Jesu agańiivuuboro sefano nuuhi: Saatoho adufirari mihicahachíijí tajaan masaamoro, mahaduva. ³⁸ Uco imiyaavogoo, Caatíihaamefaño onoobadi: Dí- jeebíifańoti fiivo muuai nifaihu cuuji, nooboro.

³⁹ Jilli Jesu nuuhi: Díiboco imiyaavogomo Igai- jaco agaayicíjinoco. Tusumíhiica Moocaani Gaija níituutíhiica Jesu níquejefaño ufuutímańehiica.

Miyamínaa Dugaavocasiuhi.

⁴⁰ Jilli Jesu unuunoco díitofeeneti saatoho ugu- ubuumoro nuuhi: Míyaanoro jahi jaani Moocaani íimaamínaafi asaajiibo, noomoro.

⁴¹ Jaanoti saatoho neehicauhi: Jaani Cristo, noomoro. Jaanoti saatoho neehicauhi: ¿Nacu Galileati Cristo saajirahi? ⁴² Míro Caatíihaamefaño noono: Cristo saaji, Aivojíibo David yotofańoti tollíro Belen allío cuumíjefańoti David íicauhígoti saajiibo, noono, noomoro.

⁴³ Jaamoro miyamínaa fahígova dugaavocasi- uhi Jesuhallíti. ⁴⁴ Jaanegui díitoti saatoho díiboco

igaayiciqui mooniurahi. Jaarumo saatohoba milli diiboco mooniutahi.

Aivojito Jesuco Miyaavogotahi.

⁴⁵ Jaanaa isisiminaa tahigoti siino saauhi. Jaamoco sacerdotemi aivojito fariseomi icamo nuuhi: ¿Collahi jana jaaboco misivatahi? noomoro.

⁴⁶ Jaanegui isisiminaa iimusuuhi: ¡Aivo chahamo saatohoba diibobadi ihiimaamo! noomoro.

⁴⁷ Jaanegui fariseomi diitoco nuuhi: ¿Tolliro bu nacu amihai diibo abañinoco mimiyaaveguehi?

⁴⁸ ¿Nacu amihaidi saatoho aivojitoti, fariseomiti icano miyaaveguehi? Imiyaavogotimo duhu.

⁴⁹ Jaanoti jito miyaminaa tajiibaco agaajatimo jilli cijigaifaño efeejimo, noomoro.

⁵⁰ Jaanegui diitoobo saafi Nicodemo onoobo safoono Jesuco fucu emeeciyeubo, nuuhi: ⁵¹ ¿Nacu mihai tajiiba saafi miyaminaafico: Iimiti, neejirahi, iticoni diibo omooninoco gaajacitimoro? nooboro.

⁵² Jaanegui diiboco nuumo: ¿Nacu bu ijoho Galileaoo? Eneecau, imino Caatinahaameque dihiifinici Galileati Moocaani iimaaminaa saatatahi, noomoro ⁵³ ijeevadi sahaje iijanojaa focinumo.

8

Gaifimima Iicafifigo.

¹ Jaanoti Jesu fuuhi Olivohono iicagajjaago.

² Jaano seseevedi fucuro Jesu siino templojafaño saauhi. Jaabojaago sihidi miyaminaa saauhi. Jaamoco acasivuuboro ticovaubo ijibuguubo.

³ Jaanaa fariseomi, caatiniminaa icamo diibojaa sivauhi gaigooco gaifimima iicafihicaugoco.

Jaagoco diitofeenevi ificuumoro ⁴ nuumo: Aivoj#bo Jesu, jaamo aiji icanaaca, sifima faguifaño icagoco mahatyimehi. ⁵ M#ro Moise itaj#bafaño jilli m#haico neehi: Tolli iicagoco guisiri mahaamimoro magaicau, nooboro. ¿Jana #joho milli neehi? noomoro.

⁶ Jilli nuumo diiboco inisuumo, #furumo toonohalliti diiboco icivojaaniqui. Jaanegui Jesu jiinjehallivi idij#vuuboro ticovaubo ihusegairi jiinijeque acaatinubo. ⁷ Jaarunaa suufenitimo diiboco idilluhicaunegui, aga#iivuuboro diitoco nuuhi: Eneecata am#haiti saatoho imitima machahamo miticoni diigoco guisibari mahaamimo, ⁸ nooboro siino idij#vuuboro ijiinijeque caatinihicauhi. ⁹ Jilli unuunoco uguubuumoro tolliro diito iimitima iicaunoco ijeeb#fañodi agaajaumoro ihamiyatoti ticovaumo safisari ofocinimumo. Jaanaa Jesu diigo icanoro covovacafutuuhi tomañovi. ¹⁰ Jaadi Jesu aga#iivuudi m#haiñoobaco atyimecuuti#bo, idigoro diigo toonovi ifitafutuugoco aatyimeuboro nuubo: Gaigo, ¿cuuca icamo dihallivi imitino ihiimaahicamo? ¿M#ro saatohoba ico milli moonitihini? nooboro.

¹¹ Jaanegui nuugo: Aivoj#bo, saatohoba milli uco moonitihini, noogoro.

Jaanegui Jesu diigoco nuuhi: Uujoho bu icaru-ubo milli ico moonitihini. Fuucu. Jaagoro siino imitino diicacuujirahana, nooboro.

Jesu Miyaminaa Jeeb#noco Aachicin#bo.

¹² Jaadi siino Jesu ihiimauboro miyaminaaco nuubo: Uujoho jiinijeminaa jeeb#co aachicin#bo,

tadyojicuti asaabo civohi icajitih. Jaano ifnijitino fiivoco aacino foovoma icajiibo.

13 Jaanegui fariseomi diiboco nuuhi: Hijohe di-fitiro diibeguehichi. Jaano dihibogo ibocima chahahi, noomoro.

14 Jaanegui Jesu diitoco iimusuuhi: Jaaruno uujoho tahalliviro ihibuguruno tajibogo ibocima ichi, uujoho asaahinihigoco, ofoohigoco icano agaajamaño. Jaanoti amihai magaatitih uujoho tahigoti asaahinihigoco, ofoohigoco icano. 15 Jaamo amihai miyaminaa imitico meneehi jinijeminaa tajibafeenedi. Jaanoti uujoho mihaiñoobaco dugaacutih. 16 Jaanoti dugaacuruva, uujoho udugaacuno miyaanejiru, saafiro uujoho icatih, Guihirubi uco agalluuhiniboma mihicamaño. 17 Miro amihai tajiiba aamefaño noocinino: Miimisiici ihibogono ibocima ichi, noonoro. 18 Miro uujoho tafitiro jibeguehi, tolliro bu Guihirubi uco agalluuhinibo uuti jibeguehi icano, nooboro.

19 Jaanegui diiboco nuumo: ¿Cuuca nacu dicaani ichichahi? noomoro.

Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Uco amihai magaatitih, bu tolliro Guihirubico magaatitih icano. Jaanoti uco magajaruva tolliro Guihirubico magaatitih, nooboro.

20 Jilli Jesu nuuhi templojafaño ihibuguubo nihibamico ihicuhicauno cojivi. Jaaruuboco mihaiñooba gaayicutih, ihoovovi hifutuutimaño.

21 Uujoho feeji. Jaaboco miguiinurumo uco aatyimetimoro amihai imitimaryo miguijeveji. Uujoho ofoohigo amihai mefejitih, nuubo.

²² Jaanegui judiomi nuuhi: ¿Nacu fine iinoro iffico guijenijiibo. Jaamaño: Uujoho ofoohi mefe-jitihi, noobo, noomoro.

²³ Jaanegui Jesu nuuhi: Amihai baaoto. Jaanoti uujoho caamoobo. Amihai jijeminaa. Jaanoti uujoho jijeminaafi icatihi. ²⁴ Jaamaño amihaico: Amihai imitimaryo miguijeveji, neehi. Miuro uco mimiyaavogotihachiji amihai imitimaryo miguijeveji, nooboro.

²⁵ Jaanegui dilluumo: ¿Mijoho nacu ijoho? noomoro.

Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Sijetiro amihaico neehicacuhi. ²⁶ Sihidi icano amihaico eneejino, amihaiti udugaacujino icano. Jaarunofaño uco agalluubo miyaanocoro neefihi. Jaabo uujoho diiboti uguubuunoco jinijeminaaco jibeguehica, nooboro.

²⁷ Jaarunoco diito gaajahicautihi Moocaniditi ihiimaahicaunoco. ²⁸ Jaadi nuubo: Jari caamovi Miyaminaafibadi Ifiivuuboco guijeve imohobujehallivi magañiycidi magaaajaji, uujoho diiboro iicanoco. Tolliro bu tajeebitiro uujoho omoonihicanocoro magaaajaji, bu tolliro Guihirubi uco ijibeguehicanocoro omoonihicanoco icano.

²⁹ Uco agalluuhinibo uuma icahi. Jaabo Guihirubi uco jeevesutihi, diibo iimogonocoro omoonihicamaño, nooboro.

³⁰ Jilli Jesu unuunoti saatoho sihidi diiboco miyaavuguuhi.

Moocaani Seeme, Bu Imitino Jijovoto Icamo-hallivi Jesu Iimaano.

³¹ Jaanegui judiomi diiboco
imiyaavuguudimoco Jesu nuuhi: Taajico

jeevesutimo mihicahachiiji miyaano tajibogominaa mihicaji. ³² Jaachiiji magaajaji miyaanoco. Jaano miyaano amiihaico imitifañoti sinaayuji, nooboro.

³³ Jaanegui diito nuuhi: Miihai Abraham iyaachimihai mihicamo sita jijovoto mihicatatihi. ¿Milliti jaabo miihaico ijoho misinaayucafeteji neehi? noomoro.

³⁴ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Miyantiro, miyantiro amiihaico neehi: Paryi famooro imitico omoonimo, imiti jijovoto. ³⁵ Jaamaño jijovooboti iicaabo ihaivojibo seemefañodi icatatihi. Jaanoti iseemene diitofañodi icanicahi.

³⁶ Jaamaño uujoho Moocaani Seemene amiihaico isinaayuhachiiji miyantiro jijovoto mihicacuujitahi. ³⁷ Uujoho gaajarahi amiihai Abraham iyaachimihai mihicanoco. Jaarumo uco magaicaauguehicahi, uujoho onoonoco muguubutimoro.

³⁸ Uujoho iimaahicahi Guihirubi uco ijibogobadi. Jaanoti amiihai momoonihicahi amiihaico amiihai caani ijibogobadi, nooboro.

Diito Caani, Iji.

³⁹ Jaanegui diito nuuhi: Miihai caani Abraham, noomoro.

Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Miyaano amiihai caani Abraham iicaruva diibo omoonubadi momoonijirahi. ⁴⁰ ¿Collahi jaamo uco magaicaaujirahi? Tolli iicanoco Abraham safooba moonititahi. Miiro amiihaico miyaanoco jibeguehicahi Moocaani uco unuubadi.

⁴¹ Jaanoti amiihai, amiihai caani omooninibadi momoonihicahi, nooboro.

Jaanegui nuumo: Miihai ajeva seeme mihi-catihi, saafiro miihai caani Moocaani, noomoro.

⁴² Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Amiihai caani Moocaani iicaruva uco magaiijirahi. Uujoho diibojaagoti saahinihi, tajeebii-tiro uujoho saahinihi diibo uco agalluuhininegui saahinihi.

⁴³ ¿Collihi jaamo taajico muguubuhicatih? ¿Collihi tajibogoco mihimeguehicatih muguubunoco?

⁴⁴ Amiihai caani Iji. Jaabo onoobadi momooninoco mihimeguehica. Miiro diibo sicijetiro imoyicibo miyaminaaco agaicaaunoco, imoyicitatibo miyaanofaño iicanoco. Jaaboma miyaano chahahi, jihovoobo iicamaño sicamañooco iimaabo, bañiifira caani iicamaño bañiifiibo.

⁴⁵ Jaanoti uujoho miyaanoco unuurunoco uco mimiyaaveguehicatih. ⁴⁶ ¿Nacu miijoho amiihaiti saatohe ifusujirahi tafifa sanogayiba imiti iicanoco? Jaabo miyaanoco onoonoco; ¿Collihi uco mimiyaaveguehicatih?

⁴⁷ Moocaanitahe iicaabo, Moocaani iijico guubunicihi. Jaanoti amiihai Moocaanita mihicatimaño Moocaani iijico muguubugotih, nooboro.

Cristo Sahiijitiro Iicacuubo.

⁴⁸ Jaanegui judiomi iimusuuhi: Aivo miyaano iijoho samariaoobo idiicanoco ico monoono. Jaabo ijima diicahi, noomoro.

⁴⁹ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Uujoho ijima icatih, uujoho Guihirubico bociguehi. Jaaruuboco uco amiihai mobocigotih.

⁵⁰ Jaaruubo uujoho tafi bocigoco guinotih, iicaabo saafi uco obocigonoco iguiinooboro

udugaacuubo. ⁵¹ Miyanotiro, miyanotiro amiihaico neehi: Taajico imimiyaavogomo ifinijitino guijevafaño feejitih, nooboro.

⁵² Jaanegui diiboco judiomii imusuuhi: Jisu aivo imino magaajacuuhi ijima idiicanoco. Miiro Abraham, bu paryi Moocaani iimaaminaa icamo paryi guijeveuhi. ¿Milli jaabo ijoho neehi: Taajico uguubumo guijetimo icaji? nooboro. ⁵³ ¿Nacu ijoho mootadi Abraham janaanici deevahi? Jaaruubo du guijeveuhi, bu paryi Moocaani iimaaminaa icaurumo guijeveuhi. ¿Jaanoti miijoho ijoho idiicaabo guijetii bo diicaji? noomoro.

⁵⁴ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Uujoho taficoro bocigoruva, uuro obocigono jaaducafetejitirahi. Guihirubi uco bociguehi diiboco amiihai Moocaani monoobo. ⁵⁵ Jaaruuboco amiihai magaajatih. Jaanoti uujoho naha gaajahi. Jaanoti: Uujoho diiboco gaajatih, nuuruva amiihaibadi bañififijirahi. Miyanotiro uujoho diiboco agaajamaño diibo iijico moonih. ⁵⁶ Miiro Abraham amiihai tyadi imo imo icauhi uco aatyimegueuboro. Jaabo uujoho asaajinoco agaajacuuboro imo imo icaubo, nooboro.

⁵⁷ Jaanegui judiomii diiboco nuuhi: ¿Milli jaabo cincuentadino ficabano diicatii bo, Abrahamco daatyimeuhi? noomoro.

⁵⁸ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Miyanotiro, miyanotiro amiihaico neehi: Abraham chahau-naacaro uujoho icacuuhi, nooboro.

⁵⁹ Jaanegui guisibanoco iciumo diiboco ihaamiqui. Jaarunaa Jesu templojafaño afataniivuuboro diitofenedi ihinehinuuboro fuuhi.

9

Jesu Buheesuhi Ifivuunotiro Ihaall#no Isicaut#boco.

¹ Jaanaa Jesu afatyuubo aty#meuhi ifivuunotiro aaty#meut#boco. ² Jaabediti ij#bogom#naa Jesuco dilluuhi: ¿Moj#bogom#naafi, mi#joho imitico omoon#umaño, jaani aty#met#bo fiivuuhi, caanimisi nacu diibo? noomoro.

³ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Caanimisi, diibo icano imitico omoon#umaño icatino. Jilli Moocaani mitya diibovi ih#fusucafetequi ifivuuno.

⁴ M#iro cuuje iicanohachuta uco agal-luuhin#bo dudicamaajeque eetavehi. Jaanoti mihij#cuudi m#hai#ooba dud#camaitacuutatih.

⁵ M#iro jino jini#jehalliri iicanohachuta uujoho jini#jem#naaco ach#cin#hi, ⁶ nooboro jini#jehall#vi ij#reuboro toonoco jini#ma illiheen#uboro ijini#ri aaty#meut#bo aall#noco nicuubo.

⁷ Jaaboro diiboco nuubo: Foobo Galluuba j#cooba n#faihuri nitito, nooboro. Jaaba j#cooba momo hebreo iijiri Siloe. Jaanegui initamaai#euboro tah#goti aty#mecuubo saauhi.

⁸ Jaanegui ifitinom#naa iticoni aty#met#bo iicahicaunoco agaajaumo nuuhi: ¿Nacu jaani oono acas#vooboro ni#ibamico idilluhicaubo icat#bo? noomoro.

⁹ Jaanoti saatoho: J#hi, diibo, neehicauhi. Jaanoti saatoho: Sifi diibobadi ejeevaabo, neehicauhi. Jaarunofaño diibo neehicauhi: Uujoho diiboro, nooboro.

¹⁰ Jaanegui diiboco nuumo: ¿M#illi jaano #co dihaall#no faayacafete#hi? noomoro.

¹¹ Jaanegui diitoco iimusuubo: Jesu onoobo jini#co ij#rema eetavooboro uco

tahaallinoco nicuhi. Jaaboro uco noobo: Foobo Siloe jicoobafaño nitito, eneenegui ofooboro nitijehinihi. Jaaneri tahaallino uco faayacafetehinihi, nooboro.

¹² Jaanegui nuumo: ¿Cuuca jaabo icahi? noomoro.

Jaarunaa diibo: Co, gaajatih, nuuhi.

Fariseomi Dilluuhi Diiboco.

¹³ Jaadi diibo aatyimehicautinboco satyuumo fariseomi imegavi. ¹⁴ Jaanaaca diiboco Jesu jiniibari ihaallinoco ataabuuboro ubuheetesuufucuu jaguisifucuu. ¹⁵ Jaaboco siino fariseomi dilluuhi: ¿Milli ico dihaallino faayacafetehinihi? noomoro.

Jaanegui nuubo: Jiniibari uco tahaallinoco nicuhinibo. Jaanoco initamaaininiri atyimehi, nooboro.

¹⁶ Jaanegui fariseomiti saatoho nuuhi: Diibo Moocaniti saatih. Jaamaño jaguisifucuco imino toomotibo, noomoro.

Jaanoti saatoho neehicauhi: Imitiminaafi iicaruva jino sihidi ejeevano mityaco eetavejiruubo, noomoro. Jaamaño diito sanoodimo dugaacamaaiuhi.

¹⁷ Jaamoro siino aallivautinboco nuumo: Jaanoti ijoho, ¿milli neehi dihaallinoco afaayicinibediti? noomoro.

Jaanegui nuubo: Eti, Moocani iimaaminaafi, nooboro.

¹⁸ Jaarunaa judiomi miyaavuguutih diibo ihaallinoco afaayicinunoco icano. Jaamoro caanimisico cuhuvaumo igaajaqui. ¹⁹ Jaadi diitisico dilluumo: ¿Naa jaani amisi seemene

aallivatiibo ifiivuubo meneehicaabo? ¿Milli bu jaabo oono ihaallinoma icahi? noomoro.

²⁰ Jaanegui caanimisi nuuhi: Jihhi, magaajahi diibo moseemene aallivatiibo ifiivuunoco.

²¹ Jaaruno magaajatihi fine millihacho tahi atyimeebe, bu tolliro magaajatihi mijohohacho fine diiboco ubuheesuhinino. Tahi diiboco midillu, diibo amiyaaburucu; tahi millihacho amihaiico jibeguejiibo, noomisiro.

²² Jilli caanimisi nuuhi, judiomico iiguiumisiro, judiomicaatyohacho, Jesuco: Cristo, onoomoco sinagogajafañoti magañiji, noomoro ifitacucasiuno ñihicuti. ²³ Jiliti caanimisi: Amiyaaburucu tahi diiboco midillu, nuuhi.

²⁴ Jaanegui siino coovaumo ihaallinoma achahauboco. Jaamoro diiboco nuumo: Moocaanico dihimo. Jaanoti diibo imitiminaafi iicanoco mihai magaajahi, noomoro.

²⁵ Jaanegui diibo iimusuhi: Coo, tahi fine imitiminaafi uujoho gaajatihi. Idinocoro gaajahi uujoho aatyimeutiruubo jisumi aatyimeneque, nooboro.

²⁶ Jaanegui siino diiboco dilluumo: ¿Milli dihaallinoco omoonihinineri daatyimehi? noomoro.

²⁷ Jaanegui nuubo: Amihaiico jibugucuurahi. Jaarunoco mimiyaavogotimoro bu ¿collihi siino muguubujirahi? ¿Nacu bu mihai tolliro diibo jibogominaati mihicajirahi? nooboro.

²⁸ Jaanegui diiboco iibaumoro nuumo: Ijohonaa diibo jibogominaafi. Jaanoti mihai Moise jibogominaa. ²⁹ Mihai magaajahi

Moocaani Moisema ihiimaaunoco. Jaanoti magaatihidi diibo cuucatiobohacho iicanoco, noomoro.

³⁰ Jaanegui diibo iimusuuhi: Toono aivo uudi sihididi jeevahi, cuucatiobohacho diibo iicanoco magaatitino. Jaabo uco tahaallinoco atyimesuubo. ³¹ Miuro mihairyo magaaajahi imitiminaaco Moocaani uguubunicinoco. Jaanoti diibojaagodi iicamoro, diibo iimogobadi omoonimoco icano guubunicibo. ³² Sicijetiro guuburatatino saatohoba ifivonotiro aatyimetiboco atyimesumo onoonoco. ³³ Jaani Moocaaniti isaatiruva milliba moonijitiruubo, nooboro.

³⁴ Jaanegui diiboco nuumo: ¿Hjoho aivo sihididi imitima ifivuubo, mihaico dibeguejira? noomoro diiboco gañumo sinagogajati.

Jesuco Imiyaavogotimo Aatyimetibobadi Jeevahi.

³⁵ Jaanoco Jesu guubuhi diiboco agañunoco. Jaaboco atymeuboro nuubo: ¿Hjoho miyaaveguehi Moocaani Achico? nooboro.

³⁶ Jaanegui diibo iimusuuhi: Aivojibo, uco dibogo mijoho diibo miyaaveguequi, nooboro.

³⁷ Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Iiro daatyimecuuhi. Jino uujoho diibo ma ihiimaabo, nooboro.

³⁸ Jaanegui diibo Jesu imega ememuivuuboro nuuhi: Miyaaveguehi, aivojibo, nooboro.

³⁹ Jaanegui Jesu nuuhi: Uujoho jijehallivi saahinihi dugaacuguiiha, atyimetimo ihatymequi. Jaanoti atyimeme, atyimecuutimo iicaqui, nooboro.

⁴⁰ Jaanegui saatoho fariseomi diiboma iicaumo jilli diibo unuunoco uguubuumoro diiboco diluumo: ¿Nacu bu mihai tolliro mahatyimetimo? noomoro.

⁴¹ Jaanegui Jesu diitoco iimusuhi: Amihai aallino ihifuvusutiruva amihai imitima machahajirahi. Jaanoti: Mahatyimehi, monoomaño amihai imitima mihicahi, nooboro.

10

Ovejami Mecuvi Ohoovicino.

(Heb 12.20; 1 Pe 5.4)

¹ Miyanotiro amihai neehi: Ovejami mecufaño iguhugari jicafototiiboro sinaagonodiro ofoobo nanivaminaafi. ² Jaanoti to mecufaño iguhugari ijicafotoobo naha diito toomominaafi. ³ Jaabedi iguhuga toomominaafi iguhugaco faayicifihi. Jaahugari ijicafotooboco ihovejami ihiimaatiro gaajacifihi. Jaamoco iticovocivi imomono icahi. Jaabo diitoco imemeri ocoovaaboro jahisivi iinusufiibo. ⁴ Jaadi jahisivi famoocoro ihiinusuboro ihime fooniibo. Jaabo dojicuti ihovejami foonichi diibo iimaaco agaajamoro. ⁵ Jaanoti agaajatibo dojicuti footatimo. Jilliro gaafimo diibediti diibo iimaaco agaajatimaño, nooboro.

⁶ Jilli Jesu ooviciuboro diitoco nuuhi. Jaarunoco diito gaajacutihi milli eneejirunoco unuunoco.

Jesu Iimino Toomominaafi.

⁷ Jaadi bu Jesu siino diitoco nuuhi: Miyanotiro, miyanotiro amihai neehi: Uujoho ovejami guhuga. ⁸ Iticoni tahimegavi asaumo paryi nanivaminaa. Jaamo iimaaco ovejami

gaajautihi. ⁹ Uujoho guhuga, tafañodi ijicafotoobo taajaji. Jaabo oveja iicanicibadi tomecufaño ijicafotooboro siino ihiinoobo ñaavahuco aatyimenicibadi icaji.

¹⁰ Jaanoti nanivaminaafi saanicihini inaniquiro, igaicaauquiro, ifinisiquiro icano. Jaanoti uujoho saahinihi fiivoma mihicaqui, sihidi janaanici toonoma mihicaqui. ¹¹ Uujoho miya tomominaafi; Miïro miya tomominaafi iicaabo ihovejamihallivi ifiico acinichihini.

¹² Jaanoti ijaadaguiiharo ootoomobo jicu diitojaago asaanoco aatyimeebere ihovejamico ejeevesuhiniboro iicojiti gaanicihini ita iicatimaño. Jaanobuuna ijicu asaaboro diitoco buhigovi gavaracunicihini. ¹³ Jaabo diibo diitoco jeevesunicihini jilli ijaadaguiiharo ududicamaamaño. Jaamaño diitoco jeecivotatiibo.

¹⁴ Jaanoti uujoho iimino tomominaafi. Jaamaño taatyaco gaajahi. Jaabadiro bu diito uco gaajahi taatya iicamaño. ¹⁵ Uco bu oono Guihirubi agaajabadi, jaaboco bu uujoho gaajahi icano. Jaamaño tahovejamihallivi uujoho tafiico acihini. ¹⁶ Tolliro bu saatoho tahovejami icahi jimecuoto iicatimo. Jaamoco tolliro sivaji. Jaamo tahiimaaco guubuji. Jaamo samooro icaji. Jaamo tomominaafi saafiro icaqui, ¹⁷ uco Guihirubi gajihini, tafiico diitohallivi aaciboro, siino ubuheetejimaño. ¹⁸ Miïjoho uco guijenijitirahi, jilli uuro iimogobabadi tafiico aciji. Jaabo iguijeveru-ubo siino dojicuviro buheeteji mityama iicamaño. Jilli mooniqui Guihirubi uco tajihbauhi, nooboro.

19 Jilli unuuneri judiomi siino dugaavocasi-
uhi. 20 Jaaboti sihidi saatoho neehicauhi: Hjima
icaabo jilli jeegavucuubo. ¿Collhi jaaboco mugu-
ubunichi? noomoro.

21 Jaarunaa saatoho neehicauhi: Hjima iicaabo
jilli iimaatatih. ¿Nacu iji ihaallino aatyimetimoco
atyimesujirahi? noomoro.

Jesuco Judiomi Gaayicigotih.

22 Jaanaa Jerusalevi eetavuumo jibaimoco
templojaco Moocanicoro ijeeivehicaqui
ificuuno jibaimoco jinijadihivi. 23 Jaasumi Jesu
templojahallidi, Salomon goohasino onoohasijeri
igooboro feehicauhi. 24 Jaabohallidi judiomi
emecuvovaumoro diiboco nuuhi: ¿Mihachuta
jaabo mihaico, esamaaisuuboro diicaji? Miyaano
joho Cristo idiicahachiji mihaico foovono
dibugucu, noomoro.

25 Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Amihaico nee-
hicacuurahi. Jaarunoco mimiyaaveguehicitih;
Miuro Guihirubi atajibabadi uujoho omoonino
toono foovono uuti jibeguehi. 26 Jaarunoco
amihai mimiyaavogotih, tahovejamioto
mihicatiña, amihaiico eneehinicubadi.
27 Miuro tahovejami uco tahiimaati gaajahi.
Jaabadiro bu diitoco uujoho gaajahi. Jaamaño
tadyojicuti foonicimo. 28 Jaamoco uujoho
ifinijitino fiivoco acih. Jaamo ufucuro
guijevejitih. Jaamoco mihaiñooba tahusefañoti
dumitijitih. 29 Guihirubi uco diitoco
aciubo famoohallinoociviro sihidi ejeevamaño.
Jaamoco bu cajaanoyoba Guihirubi usefañoti
dumitijitirahi. 30 Jaamisi uujoho, Guihirubi

icano mihicahi. Jaarumisi saafiro mihicahi, nooboro.

³¹ Jaanegui judiomɪ siino guisibanoco ɪciuhi di-iboco ihaamiqui. ³² Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Mɪro sihidɪ iminehejeque amiɪhai imefeenevɪ ee-tavehicahi Guihirubi mityari. Jaamo, ¿conohalliti uco magai-caaujirahi? nooboro.

³³ Jaanegui judiomɪ diiboco iimusuuhi: Imino omoonihicanohalliti ico momoonigotihɪ; Moocaaniditi imitino diimaahi miyaminaafi idiicaabo: Uujoho Moocaanibadi jeevahi, onoonohalliti, noomoro.

³⁴ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Caatinihaamefaño Moocaani jilli neehi: Amiɪhai Moocaanibadi mejeevamo, nooboro.

³⁵ Mɪro jaanoco famooro amiɪhai magaajahi, Caatinihaamefaño onono gañ#cafototino iicafnoco. Jaamaño mɪro Moocaani iijico agaayiciumoco Moocaani nuuhi: Amiɪhai Moocaanibadi mejeevamo, nooboro. ³⁶ Jaabadi Moocaani ijeevadi #ciuboro agalluubediti: ¿Milli Moocaaniditi imitino iimaabo, meneejirahi, Moocaani Seemene uujoho, onoonoditi? ³⁷ Jaabo Moocaani omooninoco uujoho omoonitihachiiɪ uco mimiyaaveguedino. ³⁸ Jaanoti omoonihachiiɪ uco mimiyaavogotirumo toonoco mimiyaavogo. Jaanoco magaajamoro mimiyaavogo misi Moocanima saafiro mihicanoco, nooboro.

³⁹ Jaanoma iicaumo diiboco siino gaayiciujirumo. Jaarunofaño diito usefañoti Jesu taajauhi.

⁴⁰ Jaaboro siino fuubo Jordan oonegueehivi iticoni Jua tomañovi inithicauhigo. Jaaboro

tahi icahicaubo. ⁴¹ Jaabojaa sihidĩ miyamĩnaa asaamoro, neerumo toonoco mimiyaavogo. Jaanoco magaaamoro mimiyaavogo misi Moocanima saafihicauhi: Miyaano Jua sihidĩ ejeevanoco moonihicautĩhi. Jaanotĩ diibeditĩ Jua eneehicaubadi paryĩ aivo miyaano, noomoro ⁴² sihidĩ saatoho tomañoto Jesuco miyaavuguuhi.

11

Lazaro Iguijeveuno.

¹ Jaanaa saafi Betania cuumioobo guihuvauhi, Lazaro onoobo. Jaacuumiri icahicaumife Maria, bu inago Marta icamife. ² Jaanaaca diigo Maria nahabo Lazaro onoobo guihuvauhi. Jaago diigo Maria Aivojĩbo Jesuco facicifaihuri ejeesuugoro itihaiñoco imeebaiguiri ifilluhicaugo. ³ Jaamife Jesujaago jĩbogoco galluuhi: Aivojĩbo, ijoho agaijihicaabo guihuvahi, noomifere.

⁴ Jaanoco Jesu uguubuuboro nuuhi: Toono guihuva guijeve icatino; jillĩ Moocaani mitya toonofenedĩ ihifusucafetequi iicano, bu uujoho Moocaani Seemene toonofenedĩ imityaco igaajasuqui icano, nooboro. ⁵ Jaabo Jesu Lazaromico gaijihicauhi. ⁶ Jaano Lazaro iguihuvaunoco Jesu guubucuuruubo, mifucuci siino tomañoviro icauhi. ⁷ Jaanobuunati ijĩbogominaaco nuubo: Masĩgo siino Judea jĩnijaagovi, nooboro.

⁸ Jaanegui diiboco diito nuuhi: Jĩbogominaafi, tahigo du ico judiomĩ gaicaauhiniirahi. ¿Jahigo bu siino feeji? noomoro.

⁹ Jaanegui diitoco Jesu nuuhi: ¿Nacu safucu, nihiba oovo fahuseeci motihaiti minooci icano icatihii? Cuuje mihigomo mananigaivatatihi nihiba foovono aachicinimaño. ¹⁰ Jaanoti fucu ñgoobo nanigaivafihi, fucu esesetimaño, nooboro.

¹¹ Jaanobuunati diitoco nuubo: Mogaavominaafi Lazaro icigaabo aaicotihica. Jaanegui feeji aicusutequi, nooboro.

¹² Jaanegui ijibogominaa diiboco nuuhi: Aivojibo, icigahicadi bu jei aiquejibo, noomoro.

¹³ Tolli Jesu diitoco nuuhi: Lazaro gujivecuuhi unujirunoco tolli nuubo. Jaanoco diito esicinihuhi: Miya cigacoro fine noobo, noomoro.

¹⁴ Jaadi jari Jesu diitoco foovono nuuhi: Lazaro gujivecuuhi. ¹⁵ Jaano amihaidi aivo imino uu-joho tahi iicatino. Jaaneguiiha masigo diibojaago. Jaamo amihai mimiyaaveguehi. Jaaneri uujoho imo imo icahi, nooboro.

¹⁶ Jaanegui Tomas onooboco, gaatyaba eneehicaubo, inahabomi Jesu jibogominaaco nuuhi: Masigo, tolliro bu mihai Jesuma miguijevequi, nooboro.

Jesu Buheeteebe, Fiivoobo Icano.

¹⁷ Jaanaa Jesu gaseuhi Lazaroco icinuono mifucuci, mifucuci icanobuunati. ¹⁸ Jaano Betania cuumi icauhi Jerusaleti minooci, siinotifeenedi icano kilometronohachuta.

¹⁹ Jahigo sihidu judiomu Martamifejaago fuuhi inahabo iguijeveunoti diitifeque ijacusuqui.

²⁰ Jaanaa Marta Jesu asaanoco uguubuugoro fuuhi diiboco acabacutuugo. Jaanoti Maria jaahere fitafutuuhi. ²¹ Jaagoro Marta diiboco

nuuhi: Aivoj#bo, jineeri diicahin#ruva tagaifibo guijevehin#j#tirahi. ²² Jaarugo uujoho gaajahi Moocanico pary# idillunoco ico aac#jinoco, noogoro.

²³ Jaanegui Jesu diigoco nuuhi: Dinahabo siino buheeteji, nooboro.

²⁴ Jaanegui Marta nuuhi: J#hi, uuro gaajahi ufucu siino buheetefucuv# siino ubuheetejinoco, noogoro.

²⁵ Jaanegui Jesu diigoco nuuhi: Uujoho buheete-suubo, uujoho fiivoobo; uco imiyaavogomo chu-umucuurumo buheeji. ²⁶ Jino pary# iicamo uco imiyaavogomo, ifin#jitino guijevefa#o icajit#hi, nooboro diigoco nuubo: #Naa miyaaveguehi jinoooco? nooboro.

²⁷ Jaanegui nuugo: J#hi, Aivoj#bo, uujoho miyaaveguehi #joho Cristo Moocani Achi jiin#jehalliv# asaaguubo idiicanoco, noogoro.

Jesu Lazaro C#hoj#halliv# Taauhi.

²⁸ Jill# unuugoro Marta fuuhi Maria inagoco toovono unuutuugo: J#bogom#naafi gasecuuhi. Jaabo ico coovahi, noogoro.

²⁹ Jaanoco Maria uguubuugoro goovano aga#iivuuugoro Jesujaago fuuhi. ³⁰ Jaanaa Jesu tuucuumifa#ehi #futuut#hiica Marta diiboco aaty#meuma#ov#ro fitafutuubo. ³¹ Jaanoco judiom# diit#feque ijacusuqui asaumo ijafa#o iicaumo aty#meuhi Maria goovano aga#iivuuugoro ufuunoco. Jaamoro numo: Ic#hoj#jaago foogo tah# itaatequi, noomoro idoj#cut# fuuhi.

³² Jaanaa Maria Jesuv# #futuugoro diiboguino ememu#vuugoro diiboco nuuhi: Aivoj#bo, jineeri diicahin#ruva tagaifibo guijevej#tirahi, noogoro.

³³ Jaanoco Jesu diigo taagoro asaaunoco, bu tolliro judiomí diigoco anahabonümo taamoro asaaunoco icano aatyimeuboro sihidí idaasuvuubo. Jaaneri diiboco ijeebii nijí nijí isinafutuuneguiiha, ³⁴ diitoco dilluubo: ¿Conoovi micíhiníhi? nooboro.

Jaanegui nuumo: Aivojübo, saabo juuga meecíva, noomoro.

³⁵ Jaaneri Jesu taauhi. ³⁶ Jaanoco aatyimeumoro judiomí nuuhi: Memeeci sihidí fine diiboco gajihicaubo, noomoro.

³⁷ Jaanoti saatoho nuuhi: ¿Jaani aatyimeutiüboco atyimesuubo, jineeri iicahiníruva Lazaroco igujevetí fine buheesuhiníjítíruubo? noomoro.

Lazaroco Ubuheetesuuno.

³⁸ Jaanaa Jesu siino aivo üdaasuvuuboro icíhöjü imegaví fiitívuuhi. Jahojü ifaagajüguinojaagoví eseediumoro guisibari ihímegaco afabaacihigo.

³⁹ Jaaboro Jesu nuuhi: Iguisibaco buhígoví magañü, nooboro.

Jaarunaa Marta diiboiví nago nuuhi: Aivojübo, aivo fine usucuuno mifucucí, mifucucí icano icacuuno, noogoro.

⁴⁰ Jaanegui Jesu diigoco nuuhi: ¿Nacu íco nootíhi: Imiyaavogohachijü Moocaani mityaco daatyímejü íco duhu neehi? nooboro.

⁴¹ Jaanegui icíhöjü imegati iguisibaco gañümo. Jaadü Jesu niquejeque emeeciuboro nuuhi: Guihi, íco graciaco acíhi uco uguubuneguiiha.

⁴² Jaarunofaño gaajacuuhi fahijívaro uco uguubuhicanoco. Jaarunofaño jito miyamínaa iicamedi neehi; uco üjoho agalluuhinínoco

imiyaaveguequi, nooboro sefano nuubo:
⁴³ ¡Lazaro, isivi dihiino! nooboro.

⁴⁴ Jaasumiro ichuumuhu iinuuhi, itihaiño, ihusene icano minicinibo. Tolliro bu ihime ijeevadiobaryuri minicinibo. Jaadi Jesu diitoco nuuhi: Diiboco misinaayu ifeequi, nooboro.

Jesuco Iguijeniqui Iimaacasiuno.

(Mt 26.1-5; Mr 14.1-2; Lc 22.1-2)

⁴⁵ Jaanoco judiomi Mariamifema asaaumo aatyimeumoro diiboco sihidi miyaavuguumo.

⁴⁶ Jaarunaa sanoodimo fariseomijaago ufuumoro diitoco jibuguumo Jesu omoonunoco.

⁴⁷ Jaanegui fariseomi, sacerdotemi aivojito icamo fagominaaco igaiyiciumoro nuuhi: ¿Milli fine momoonijirahi? Aivo sihidi

ejeevanoonoco moonihicaabo. ⁴⁸ Miñiro diiboco milli momoonitihachijiji famooro diiboco miyaavegueji. Jaachijiji romanomi asaamoro Moocaani ijaco finisuvajimo, bu tolliro moojiinije miyaminaaco finisujimo icano, noomoro.

⁴⁹ Jaanegui Caifas diitoobo tusumi sacerdotemi aivojiboti iicaubo diitoco nuuhi: Amñhai aivo magaajatih. ⁵⁰ ¿Nacu mehesicinithi

saafiñiro famoohalliviro iguijevejirunoco faacuumiminaaro mifinijirumohallivi? nooboro.

⁵¹ Ijeebñtiro tolli nuutibo; tusumi sacerdotemi aivojiboti iicaumaño Moocaani diibo jeebñfaño eesaayunoco nuubo. Jesu tuucuumiminaahallivi iguijeveujinoco imegaviro jibuguboo. ⁵² Jilli tuucuumiminaahalliviro icautino, tolliro bu Moocaani seeme fahigova iicamoco igaiyiciqui.

53 Jaamaño tusumitiro esafutuumo Jesuco iguijenïujinoco.

54 Jilliti Jesu foovono igucuutihi judiomifeenedi jilliro toonoti fuucuubo sïcaihïgovi toonoti fiitino iicaucuumi Efrain onoocuumijaagovi. Jahi ijïbogominaama fitafutuubo.

55 Jaanaa fiiticuuno Pascua judiomi jïbaimo iicaujino. Jaacuumiti sihidi saatoho Jerusalevi fuuhi imegaviro ijeevamaje iicanïcïbadi ifiinoco iimibachuqui. 56 Jaanaa Jesuco guiinehicaumo. Jaamoro templojafaño icamo noocasihicauhi: ¿Milli mehesicinihi, fine saajiibo? ¿Nacu fine jino jïbaimovi saajitïbo? noomoro.

57 Jaanaa fariseomi, sacerdotemi aivojito icamo miyaminaaco tajïbauhi. Saatohoti Jesuco mahatyimehachijï mïhaico mijïbogo, magaayïcïmoro diiboco micïvojaanicïqui, noomoro.

12

Betaniavi Jesuco Facïcfaihuri Jeesuugo.

(Mt 26.6-13; Mr 14.3-9)

1 Jaanaaca Pascua jïbaimoco eheetavuujiño sahuse juugahuseti safucu icano icaunaaca Jesu fuuhi Betaniavi tuucuumivi Lazaro iguijeveuboco ubuheesuubo iicauhïgo. 2 Jahi diibedi eetavuumo machutaaco. Jaanoco Marta ifehicauhi. Jaanoti Lazaro amachumofeeneri icahicauhi Jesuma. 3 Jaanaaca Maria sivauhi sano libra ticovovi nardo onono facïcfaihucó aivo iimino guiraano ijaada iicanoco. Jaagoro tofaihuri Jesu tïhaiñoco ejeesuugoro imeebaiguiri filluhicauhi. Jaaneri tooja gahafuuhi ifacïcfaihu usuri. 4 Jaanegui

ij#bogominaati saafi nuuhi Juda Iscariote Simon achi Jesuco aaciujiibo: ⁵ ¿Collihi jana jino facicifaihuco trescientos denariori anaajemere #daasufimoco acitimo bañamaahi? nooboro.

⁶ Jilli nuubo #daasufimoco agaij#umaño icatino. Jilli nanivaminaafi iicaumaño. Jaaboco diito inihibami lleegucuco utuumusuunoti nanihicaubo. ⁷ Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Jaafa tolli moonigo, tacihoji imegavi uco jilli moonigo. ⁸ Mi#ro ami#haifeenevi fahiij#varo #daasufiimo icaji. Jaanoti uujoho ami#haima fahiij#varo icajitih, nooboro.

Lazaroco Iguijeniqui Ihiimaano.

⁹ Jaanaa ajashutimo judiom# guubuuhi Jesu Betaniari iicaunoco. Jaamoro tahi fuumo. Jaaruno Jesuguiiharo icatino, tolliro bu Lazaroco Jesu ubuheetesuuboco ihatyimequi. ¹⁰ Jaamoro sacerdotemi aivojito Lazarohallivi iimaacasiuhi, tolliro bu diiboco igaicaauqui. ¹¹ Diiboti sihidi saatoho judiom# Jesuco imiyaavuguumoro udugaacamaaiunoma iicaumo.

Jerusale Cuumifaño Jesu Ijicafotono.

(Mt 21.1-11; Mr 11.1-11; Lc 19.28-40)

¹² Jaanaa sihidi miyaminaa Pascua j#baimovi Jerusalevi fuuhi. Jaamo, jaano seseevedi guubuumo Jesu tuucuumivi agaseujinoco.

¹³ Jaamoro imohono jaainoco iquitumoro diiboco cabaacutumoro sahomoro: ¡Hosana! ¡Jaafa imocafotoobo! Imicani Moocaani memeri asaabo; Israel miyaminaa aivoj#bo, noomoro.

¹⁴ Jaanaa Jesu burroco aatyimeuboro diibohallivi cas#vuubo. Caatinihaamefaño onoobadi:

15 Diiguetejirahana Sion cuumi; Meeci oono dihaivojibbo burrogayihalliri giciniiboro saahi, noonoro onoobadi. 16 Jaarunoco ijibogominaa gaajautihi; jari Jesu niquejefaño ufuunobuunati gaajaciumo Caatinihaamefaño onociniubadi omooninoti. 17 Jaanaa Jesu Lazaroco ubuheetesunoco atyimeumo jibeguehicauhi Jesu omoonuboro ubuheetesunoco. 18 Jaanoma icamo miyaminaa Jesu asauboco cabaacutuuhi sihidi ejeevano mityaco omoonunoco uguubuumoro. 19 Jaanoma iicamo fariseomi noocasiuhi: Mahatyimecuhi fine jino mihairyo milliba momoonitinoco. Memeci paryi miyaminaa diibo dojicuti ofoonoco, noomoro.

Griegomi Jesuco Guinehi.

20 Jaanaaca Jerusalevi Pascua jibaimovi Moocanico iimequi ufuumofeeneri, bu icaumo saatoho griegomoto. 21 Jaamo Felipejaago asaumoro diiboco nuuhi: Aivojibbo, mihai mihimeguehi Jesuco mahatyimeneque, noomoro. Jaabo Felipeu Betsaida cuumioobo Galilea jiinijeri iicaucuumioobo.

22 Jaanegui Felipe ufuuboro Andreque jibugutuuhi. Jaadi famisicro ufuumisiro Jesuco jibugutuuhi. 23 Jaanegui Jesu nuuhi: Tufucu mihicacuhi, uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo sihidi jeevanofaño iicajifucu. 24 Miyanotiro, miyanotiro amihaiico neehi: Trigo noovatayi jiinjehallivi aacotoyiro jiinjefaño ofooyi chuumucuyibadi icahi. Jaaruyi ihinoyiro janaanici guiraano noovafihi. Jaanoti abasuratiyi sayiro icafihi. ¿Milli bu guiraatejiruyi? 25 Jaabadi

ififico agaij#bo ififico m#tasuji. Jaanoti jiijehall#vi ififico agaij#bo ifini#jitino fiivoguiiha ficuuhi. ²⁶ Cajaatyohacho tadyoj#cuti asaagomo uco ijeece#vequi. Jaamo uco ejeec#vomo uujoho icah#go toll#ro icajimo, bu jaamo cajaatyohacho uco ejeec#vomoco Guihirubi boc#gusuji.

Jesu Iguijevejinoco J#beguehi.

²⁷ Jisumi uco tajeebi gaihu#ba icahi. ¿Jaanoco mill# fine uujoho neeji? ¿Fine Guihi uco jill# iica-jinoti taajasu, neeji? Eti du, tooneguiiha uujoho saahinihi. ²⁸ Jaanegui Guihi dimomoco cahac#su, nuubo. Jaasumiro niquejefa#noti guubuvusuuno: Cahac#sucuuhi, bu siino cahac#sujihica, unuuno.

²⁹ Jaanaa iicojiri miyam#naa iicaumo niquejefa#noti unuunoco uguubuumoro: Sisi iimaahi, neehicauhi. Jaanoti saato#ho: Moocaani toomom#naafi iimaahi, neehicauhi.

³⁰ Jaanegui Jesu nuuhi: Uguiiha jino niquejefa#noti Moocaani iimaatihi, am#haiguiiha ihi-imaano. ³¹ Jisumi jino jiin#jehall#vi imiti jaadaco ac#cafeteji, bu jisumi jino I#ji jii#je aivoj#bo icahi-caabo buhi ga#ñ#cafeteji. ³² Jaabo uujoho guijeve #mohobujehall#vi jiin#jehall#ti aga#ñ#iivoodi, paryi famoocoro tajaagov# s#vaji, nooboro.

³³ Jill# neehicaubo coguijeveri fine iguijevejinoco diitoco aga#jasuubo. ³⁴ Jaanegui imiyam#naa iimusuuhi: M#iro m#hai muguubuhicahi taj#bahaamefa#no: Cristo asaadi guijevet#bo icaji, onoonoco. Jaano icanaaca, ¿mill# jaabo #joho neehicahi: Miyam#naafibadi Ifiivu-ubo guijeve #mohobujehall#vi ga#ñ#i#yic#sucafeteji,

neehicahi? ¿Nacu, miijoho diibo Miyaminaafibadi Iffiivuubo? noomoro.

³⁵ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Amihai feenerihiica gueenejisuno icajino seseene aachicinino. Jaanegui mihigo amihai feeneri jino seseene aachicinino iicanohachuta, amihaihallivi civono iijitinaacaro. Jaanoti civohi igomo gaajatih iimega ofoohigoco. ³⁶ Jaanegui amihai feeneri sese iicanohachuta sese que mimiyaavogo. Jaamo seseene aachicinino miyaminaa mihicahi, nooboro. Jilli Jesu ihiimaahicaudi ufuuboro diitediti fataniivutuuhi.

Judiomi Imiyaavogotino.

³⁷ Diitofeenevi Jesu ajashutino sihidi ejeevanehejeque eetavehicacuurunaaca diiboco miyaaveguehicautimo. ³⁸ Moocaani iimaaminaafi Isaia unuuno imiyaavequi iicaumaño. Miño noono:

Aivojibo, ¿miijoho nacu mojibogoco miyaaveguehi? ¿Miico fine Moocaani imityaco ifusuhi? noonoro.

³⁹ Jilliti miyaaveguehicautimo. Jaaboro bu Isaia caatinuhi:

⁴⁰ Diito aallinoco Moocaani jabaiyitusuuhi; tolliro ijeebinoco kuhufutusuubo ihaallineri atyimetimo iicaqui, tolliro bu ijeebiri esicinitimo iicaqui. Jaamoro tajaa asaamoco uujoho buheesudino.

⁴¹ Jillinooboro Isaia Jesuditi iimaauhi Jesu aivojico aatyimeuboro.

⁴² Jaarunofaño sanoodimo ihaivojito Jesuco miyaavuguuhi. Jaarumo foovono neehicautihi fariseomi ñhicuti diitoco sinagogajati gañtino

iicaqui. ⁴³ Miyaminaa diitoco oboci gomocoro imuguumo Moocaani oboci gonoco imogotimo iicaumaño.

Jesu Iiji Miyaminaaco Dugaacusuji.

⁴⁴ Jaanaa Jesu sefano nuuhi: Uco imiyaavogomo, ucoro miyaavogotihii tolliro uco agalluuboco miyaaveguehi. ⁴⁵ Tolliro bu uco atyimeme uco agalluuboco atyimehi.

⁴⁶ Uujoho seseene aachicinibo jiiñjehallivi saahinihi uco imiyaavogomo civohi icatimo iicaqui. ⁴⁷ Jaanoti taajico guubucuurumo imiyaavogotimoco uujoho: Diito imitico, neejitihii.

Uujoho jiiñjehallivi saahinihi jiiñje miyaminaaco ciiñgaifaño gañisuqui, jilli taajasuqui saahinihi. ⁴⁸ Jaanoti uco iimogotimoro taajico imiyaavogotimoco uujoho eneehicano, diitoco ufucu niinofucu ciiñgaifaño gañisuji.

⁴⁹ Uujoho tajeebitiro iimaahicatihii Guihirubi uco agalluhinibo atajibahinibadi iimaahicahi, jibeguehicahi icano. ⁵⁰ Jaabo uujoho gaajahi Guihirubi tajiba ifinjitino fiivoco aacino. Jaamaño uujoho iimaahicahi Guihirubi unuubadi, nooboro.

13

Jesu Ijibogominaa Tihaiñoco Nitihii.

¹ Jaanaa safucurucu icauno ihimega Pascua jibaimo iicaujino. Jaanaa Jesu gaajacuuhii, jiiñjehalliti Caanijaagovi ufuujino oovovi ñfutucuunoco. Jaabo ita jiiñjehalliri iicamoco gaiñhicaubo. Jaaboro ñfusuubo diitoco sihidi agaijino finitino iicajinoco.

2 Jaamo niinoono amachuumo icaunaaca iji Juda Iscariote Simon achi eesamaajefañõ jiihacucuuhi Jesuco aaciujinoco. 3 Jaanaa Jesu Caani diiboco fanoovaco ihusefañõ aaciunoco agaajauboro, bu tolliro Moocaaniti asaaunoco, bu siino diibojaago ufuujinoco icano agaajauboro.

4 Amachuumañoti agañiivuuboro igaachehuco jujuuvuubo. Jaaboro ifillubaryuri ifeenebeque isiyaavuuboro 5 nifaihuco butajefañõ ificuuboro ijii bogominaa tihaiñoco nitihicaubo. Jaaboro ifillubaryuri isiyiciniuneri filluhicaubo.

6 Jaanaa Simon Pedrovi ifutuubo. Jaanegui Pedro diiboco nuuhi: Aivojii bo, ¿milli jaabo ijoho uco tatyihaiñoco nitiji? nooboro.

7 Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Jino uujoho omooninoco jisumihica ijoho gaajatihi. Jaarubehi ufucu gaajaji, nooboro.

8 Jaarunaa Pedro diiboco nuuhi: Chahano, ufucuro tatyihaiñoco ijoho uco nitijitih, nooboro.

Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Ico inititihachijiji tajaagodi diicajitih, nooboro.

9 Jaanegui Simon Pedro nuuhi: Aivojii bo, tatyihaiñocorota nitidino, tollirota bu tahusene, tañigai icanoco niti, nooboro.

10 Jaanegui diiboco Jesu nuuhi: Ejeecuubo siino faabohoro jetatihi itihaiñocoro nitifihi imihinivatimañõ. Jaabadi amiihai mimihinivatih. Jaarumo famooro icatino, nooboro.

11 Tolli nuubo diiboco aaciujiboco agaajaumañõ, famooro mimihinivatih, nuubo.

12 Jaadi diito tihaiñoco Jesu initihicaudi siino igaachehuco ijicafutuuboro casivuubo. Jaaboro diitoco nuubo: ¿Magaajahi jino uujoho amiihaico

omooninoco? ¹³ Miiro amiihai uco meneehicahi jii bogominaafi, aivojii bo icano. Eti, miyaanoco meneehicahi, uujoho diibo iicamaño. ¹⁴ Jaaruubo amiihai tihaiñoco initibadi, bu amiihai sanoomiro amiihai tihaiñoco fahigovavi miniticasihicaji. ¹⁵ Miiro amiihaico jii beguehicacuhi. Jaamo uujoho omoonihicabadi momoonihicahi. ¹⁶ Miyanotiro, miyanotiro amiihaico neehi: Chahaabo saafi jeecivominaafi ihaivojii bo janaanici vi iicaabo. Tolliro bu chahaabo siinojaa agalluubo diiboco agalluubo janaanici iicaabo. ¹⁷ Jinoco magaajamoro jilli momoonihachii ji miyanotiro imino mihicaji.

¹⁸ Fameeditiro amiihaiditi iimaatiji. Uuro gaajahi amiihaico uujoho ii chiniimoco. Jaarunofaño, jaafa tolli icano, Caatinihaamefaño onono imiyaavequi. Uma sano amachuhicaruubo: Taminaafiti minifetehi, onono. ¹⁹ Jaanegui amiihaico imegaviro jino neehi. Jaamo tolli iicacuudi magaajamoro mimiyaaveguehi uujoho diiboro iicaabo, iicanoco. ²⁰ Miyanotiro, miyanotiro amiihaico neehi: Uujoho agalluuboco agaayicimo, uco bu tolliro gaayiciji. Jaamo uco agaayicimo, tolliro bu uco agalluuhiniiboco gaayiciji, nooboro.

Jesu Jii beguehi Juda Diiboco Aacjinoco.

(Mt 26.20-25; Mr 14.17-21; Lc 22.21-23)

²¹ Jilli Jesu unuuboro gaajaciuhi ifi ijeebii faño gaihuiba iicaunoco. Jaaboro foovono nuubo: Miyanotiro, miyanotiro amiihaico neehi: Amiihaiti saafi uco aciji, nooboro.

22 Jaanegui ijibogominaa fahigova meecasiuhi: ¿Cajaaniti fine noobo? noomoro.

23 Jaanaa saafico ijibogominaati Jesu agaijihicaubo diibovi fitociniuhi. 24 Jaaboco

Simon Pedro ihaalliri tajibauhi Jesuco idilluqui cajaaniditi Jesu tolli unuunoco igaajaqui.

25 Jaanegui diibo Jesuvi fañogayi ifitivuuboro diiboco dilluubo: ¿Aivojibo, cajaaniti diibo? nooboro.

26 Jaanegui nuubo: Toovotino uujoho diiboco maahuco amatyusuuboro aciji, nooboro imaahuco amatyusuuboro aciubo Juda Iscariote

Simon achico. 27 Jaanoco Juda amachuusumiro Satanas iji diibo jeebifaño jicafutuuhi. Jaanegui

Jesu diiboco nuuhi: Omoonijinoco jisumiro moonicu, nooboro.

28 Jaarunoco diito amachuumo gaajaciutithi milliti diibo tolli unuunoco. 29 Jaanoti saatohe

esamaahicauhi. Juda inihibami lleegucuma iicaunegui diiboco baacho, noobo: Naajecu

jisumiro jibaimovi mucuujivaachujirunoco. Jaanoti #daasufimoco siinoti ihaciqui noobo

baacho, noomoro. 30 Jaabo Juda amachuuboro tahigoti iinuuruubaaca mihijicuuhi.

Bohono Tajiba.

31 Jaabo Juda ufuunobuunati Jesu nuuhi: Jisumi jari uujoho Miyaminaafibadi Ifivuubo cahacisucafeteji. Jaabofeenedi Moocaani

boci cahacisucafeteji. 32 Jaabo uujoho Miyaminaafibadi Ifivuubo Moocaani bocico #fusumaño Moocaani, bu ifusuji Illi bocico.

Jaanoco jisumiro #fusucuujibo. 33 Taseeme

amiihaima uujoho guenene icacuujitih: Uco miguiinejirahi. Judiomico eneehinibadi. Tolliro bu amiihaico neehi: Uujoho ofoohigo amiihai mefeetitih. ³⁴ Jaanegui amiihaico bohono tajibaco uujoho acih. Fahigova magaijicasi. Amiihaico uujoho agaijibadi fahigova magaijicasi. ³⁵ Jaamo fahigova magaijicasihachijj miyaminaa gaajaji miyaano amiihai tajibogominaa mihicanoco, nooboro.

*Jesu Neehi Pedro Diiboco Utuunamaaijinoco.
(Mt 26.31-35; Mr 14.27-31; Lc 22.31-34)*

³⁶ Jaanegui Simon Pedro diiboco nuuhi: ¿Aivojiiho, cuuca feeji? nooboro.

Jaanegui Jesu diiboco iimusuuhi: Uujoho jisus ofoobo dojicuti ijoho feejitih, ufucu jari tadyojicuti feeji, nooboro.

³⁷ Jaanegui diiboco Pedro nuuhi: ¿Aivojiiho, milliti jaabo jisumi didojicuti feejitirahi? Dihallivi uujoho tafico aacinoco imeguehi, nooboro.

³⁸ Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: ¿Nacu difico ijoho tahallivi daacijirahi? Miyantiro ico neehi: Jaafañino catava ojitiinaacaro, uco agaa-jaruubo uco ijoho tuunamaaiji mifooci, safo idino, nooboro.

14

Jesu Moocanijaa Ofoono Jiihai.

¹ Amiihai jeebiiñaodi mihiguetedino. Moocanicoro mimiyaavogo, bu tolliro uco mimiyaavogo.

² Guihirubi iijafaño mihicajimañeheje sihidih ic-ahi; tolli iicatiruva amiihaico uujoho neejitirahi.

Jaanegui feehi amiihai imega amiihai mihicajimañehejeque imibachuqui. ³ Jaabo jino ofoobo amiihai mihicajimañehejeque iimibachuudi siino saaji; amiihaico icivaabo. Jaamo uujoho iicahigo amiihai tolliro mihicaji. ⁴ Amiihairyo magaa-jacuuhi uujoho ofoohigoco, tolliro bu tahi ofoono jiihaico magaaajahi icano, nooboro.

⁵ Jaanegui diiboco Tomas nuuhi: Aivojiiho, magaatihii jioho efeejiigoco; ¿Milli fine magaaajarahi toono jiihaico? nooboro.

⁶ Jaanegui Jesu nuuhi: Uujoho toono Jiihai, bu uujoho Miyaano, bu uujoho Fiiivo icano. Iidnoro tafeenedi Moocaanivi mihifetejirahi.

⁷ Uco magaaajahachii; bu tolliro Guihirubico magaaajahi. Jaaboco jisumitiro magaaajacuuhi mahatyimecumaño.

⁸ Jaanegui Felipe diiboco nuuhi: Aivojiiho, miihaicota dihiifusu: Moocaanico maatyimemere siino dillucuutimo mihicaqui, nooboro.

⁹ Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Siiijetiro amiihaima icahicacuuhi. ¿Jaaruuboco nacu jioho Felipe uco gaajatihiiica? Miiro uco aatyimeme bu Guihirubico atyimehi. ¿Milli jaabo uco: Moocaanico dihiifusu, neehi?

¹⁰ ¿Nacu mimiyaavogotihii uujoho Guihirubifaño iicanoco, bu Guihirubi tafaño iicanoco icano? Miiro amiihaico uujoho eneehicano, jilli tajeebiiitiro eneehicano icatino. Guihirubi tafaño iicaabo dudicamaajeque moonihicahi. ¹¹ Uco mimiyaavogo, uujoho Guihirubifaño, diibo tafaño icano iicanoco. Jaabadiro bu siibadi omoonihicanoti uco mimiyaavogo. ¹² Miyanotiro, miyanotiro amiihaico neehi: Uco imiyaavogoobo

bu tolliro mooniji uujoho omoonihicanoco. Jaabo imi janaanici moonijiibo uujoho jimaño icacutiibo Guihirubijaago efeejimaño. ¹³ Jaamo amihai paryi tamemeri Moocanico midillunoco uujoho aciji uujoho Illifañodi Moocaani sihidi ejeevanoco miyaminaa igaajaqui. ¹⁴ Jaamo siinoco tamemeri midillunoco uujoho aciji, nooboro.

Jesu Moocaani Gaijaco Agalluujinoco Jibeguehi.

¹⁵ Uco magarihachiji tatyajibaco imino momooni. ¹⁶ Jaadi uujoho Guihirubico dilluji amihaijaago Igaija, miya Gaija iicaaboco igalluucui, amihaiico ijacusuqui. Jaabo amihaima fahijivaro icaji. ¹⁷ Jaaruuboco jinijeminaa gaayicijitirahi diiboco aatyimetimoro agaajatimaño. Jaanoti amihai diiboco magaajacuuhi amihaima diibo iicamaño. Jaabo amihaiña fahijivaro icajiibo. ¹⁸ Amihaiico jeevesujitihijivonoti mihicaqui; siino saaji amihaijaago. ¹⁹ Fiitacuuno miyaminaa uco aatyimecuujitino: Jaanoti amihai uco mahatyimeji. Uujoho ubuheemaño, jaabadiro bu amihai mihicaji. ²⁰ Jaasumi amihai magaajaji uujoho Guihirubifaño iicanoco. Jaabadiro bu amihai tafaño mihicaji bu, uujoho amihaiña icaji icano. ²¹ Jaanoti tatyajibaco imiyaavogoboro imino omoonibo, uco agaijibo. Jaabo uco agaijiboco Guihirubi gaijiji, tolliro bu uujoho gaijiji icano, uujoho diitoma iicanoco igaajaqui.

²² Jaanogui saafi Juda onoo, jaarunaa Juda Iscariote icatibo nuuhi: ¿Aivojibo, milli jaabo

m̄haicoro difico agaajasuuboro j̄in̄jem̄naaco difico gaajasujit̄hi? nooboro.

²³ Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Uco agaij̄bo taajico moon̄hi. Jaaboco Guihirubi gaij̄hi. Jaabojaago masaam̄siro diiboma sano mihicaji.

²⁴ Jaanot̄ uco agaij̄t̄bo, taajico moon̄it̄hi. Jaano jino uujoho am̄haico j̄beguehicabogo tabogoro icat̄no Guihirubi uco agalluuhin̄bobogo.

²⁵ Jaanoco jilli am̄haico j̄beguehica, jino am̄haima iicanohachuta.

²⁶ Jaarunaa tafañod̄ Moocaani Igaijaco agalluubo am̄haico fanoovaco j̄begueji, tolliro parȳ am̄haico uujoho eneehicanoco esaayuj̄ibo icano.

²⁷ M̄ro jino am̄haico fitacuhi sajeeb̄ mihicaqui. Tasajeeb̄ ifico am̄haico ac̄hi. Jaaruno j̄in̄jem̄naa isajeeb̄co aac̄bad̄i uujoho ac̄jit̄hi. Am̄hai jeeb̄fañod̄ gaihūba mihicadino, bu mihiguidino icano.

²⁸ Am̄hairyo magaajacuhi am̄haico eneehin̄noco: Uujoho feeji. Jaaboro am̄haijaago siino saaji, nooboro eneehin̄noco. Miyaano uco magaij̄ruva imo imo mihicajirahi Guihirubijaa ofoonoco magaajamoro. M̄ro Guihirubi tajanaan̄civ̄i sihidi jeevahi.

²⁹ Jaanoco am̄haico imegav̄iro neehi, tolli icacuud̄i jaamo mimiyaaveguehi.

³⁰ Guenene am̄haima iimaacuujit̄hi, j̄ije aivoj̄bo j̄i asaacumaño. Jaaruubo tahalliv̄i mityama chahahi.

³¹ Uco Guihirubi ataj̄baubad̄i jino uujoho moon̄hi, j̄in̄jem̄naa igaajaqui uujoho Guihirubico agaij̄noco, nooboro diitoco: Magañiivucu, jinoot̄i mufuucuqui, nuubo.

15

Ifahaafe Ifahoovi Icanicibadi M#hai Mihicahi Jesufa#odi.

¹ Uujoho imiyacoohai, a#im#naa baacu coohaibadi iicaabo. Jaacoohai abajaabobadi iicaabo Guihirubi. ² M#iro baacu coohai aafene iimitihaafejeque iquitimoro agavaracunicibadi, tolliro uco gaayicicurumo imitino iicamoro taajico iguiraatusutimoco Guihirubi gavaracuji. Jaanoti iguiraatusumoco tooco aafene onooa aafejeque imibachunicibadi Guihirubi imibachuji janaanici siino iguiraatusuqui. ³ Jaanoti am#hai mimih#nivaficuutihi am#haico ij#beguehicacuunofa#odi. ⁴ Jaanogui uuviro mihica uujoho am#haivi icaqui icano. M#iro oono basuta aafe ifahooti ihiinoc#nitihaafe iinoro noovajitirahi. Jaabadiro bu am#hai mihicaji uuti mihicatihachijji.

⁵ M#iro uujoho ifacoohai. Jaanoti am#hai ifahaafene; uuma iicaabo, bu uujoho diiboma iicaabo icano sihidi noovasuhi. Jaanoti uuti ijeevadi mihicahachijji aivo milliba momoonijitirahi. ⁶ Jaabo uuti icat#bo buhi ga#cafeteji iimitihaafejeque iquiticimoro buhi aga#nicibadi. Jaano ifigatyonoco ananimoro cij#gaifa#o aga#no nifetefihi.

⁷ Jaanoti uuti mihicahachijji taaji am#haima icaji. Jaachijji paryi mihimogonoco midillu am#haico aciqui. ⁸ M#iro am#hai sihidi monoovasuhachijji Moocaani cahac#sufaceteji. Jaachijji am#hai miyaanoro taj#bogom#naa mihicahi. ⁹ Guihirubi uco agaij#badiro, bu

am#haico uujoho gaj#hi. Jaanegui am#haico agaijinofa#oro mihica. ¹⁰ Tatyaj#baco imino momoonihachii#i am#haico agaijinofa#oro mihicaji; Uujoho Guihirubi taj#baco imino omoonima#o diibo uco agaijinofa#o iicabadi.

¹¹ Jilli am#haico neehi, tahimohica am#haima iicaqui. Jaaneri jaamo imo imo mihicahi. ¹² Jaano jino am#haico uujoho ataj#bano: Fahigova magaij#yasi, am#haico uujoho agaij#badi.

¹³ Janaanici aivo gaj#ma mihicano; m#no gataavominaafihalli#i mofico mahacino.

¹⁴ Jaabadi am#hai ta#ahabomi mihicaji, uujoho am#haico ataj#banoco momoonihachii#i.

¹⁵ Am#haico tajeecivominaa nuucuujit#hi, m#ro jeecivominaafi gaajatati#hi ihaivoj#bo omooninoco. Jaaneguiha jino am#haico ta#ahabomi neehi; pary#i Guihirubiti agaa-

jahininoco am#haico agaajasuma#o. ¹⁶ Am#hai uco mihiciuti#hi. Jaanoti uujoho am#haico iciuhi.

Jaaboro am#haico ficuuhi, toonoco mofoomoro sihidi miguiraatusuqui. Jaanoco suufenitimo mihica; Jaamo tamomofeenedi Moocanico siinoco midillunoco am#haico ihaci#qui. ¹⁷ Jino am#haico ataj#bano: Fahigova magaij#yasi.

Jiinjeminaa Am#haico J#heveji.

¹⁸ Jiinjeminaa am#haico ij#hevehachii#i magaaja, am#hai imegaro uco ij#heveneque.

¹⁹ Am#hai jiinjeminaa mihicaruva am#haico jiinjeminaa gaij#jirahi. Jaanoti uujoho jiinjeminaafeenet#i am#haico iciuhi. Jaama#o jiinjeminaa am#haico j#hevehi, jiinjeminaa mihicacutima#o. ²⁰ Mehesafoto am#haico

eneehinino, miiro jeecivominaafi ihaivojibo janaanivi jeevatatihi. Uco icaruno ijiiheveme, imi amiihaico jiiheveji. Amiihaico ijiibeguehicanoco imino momoonihachiiji, tolliro bu amiihaiño ficucafeteji. ²¹ Jilli tahalliti amiihaico moonijimo, uco agalluuboco agaajatimaño.

²² Uujoho saahiniruva, bu diitoco jiibeguehicatoruva icano iimitico gaajajitirumo. Jaanoti jisumi milliba eneejiruno chahacuhi iimitico agaajasucumaño. ²³ Miiro uco ijiihegueme, bu tolliro Guihirubico jiiheguehi.

²⁴ Uujoho diitofeenevi miihaiñooba eheetavotinoco sihidi ejeevanoco eetavehicatoruva iimitima chahajirumo. Jaanoti toono sihidi ejeevanoco atyimehicacuurumo uco jiihevehi, bu Guihirubico jiiheveme icano. ²⁵ Jaaruno ticovono icatino jilli diito tajiba aamefaño onoono imiyaavequi icano: Sicamañohalliti uco jiiheveme, onoono.

²⁶ Jaarunaa Jacusuminaafico uujoho Guihirubi-fañodi agalluubo miyaano Gaija asaadi, diibo uutii iimaaji. ²⁷ Jaasumi tolliro amiihai uuditi mijiibegueji, iticonitiro uuma mihicahicamaño.

16

¹ Jilli amiihaico neehi jinejeba amiihaico dugaacusutino iicaqui. ² Amiihaico gañijimo sinagogajanofañoti. Tolliro bu icajino cajaatyohacho amiihaiti iguijenimo esamaaji: Jilli omoonineri Moocanidi fine imino moonihi, noomoro omoonimo. ³ Jilli moonijimo Guihirubico agaajatimaño, uco agaajatimaño icano. ⁴ Jaanoco jilli amiihaico neehi. Jaamo tolli

iicacuudi magaajahi uujoho toonoco am#haico eneehinicuunoco.

Moocaani Gaija Eheetavono.

Jilli iticoni am#haico nuutahi, am#haima icaumaño. ⁵ Jaaruubo jisumi fuucuji uco agalluubojaago. Jaaboco am#haiti saatohoba midillujitahi: ¿Cuuca feeji? noomoro. ⁶ Jaarunaa iticoni tolli am#haico unuuneri mihidaasuvuuhi. ⁷ Jaarunaa miyaanoco am#haico neehi: Aivo am#haidi imino uujoho ofoono. Jaanoti footiruva Jacusuminaafi am#haijaa saajitirahi. Jaanoti ofooboro am#haijaa galluuji. ⁸ Jaadi diibo asaadi jinijeminaaco gaajasujiibo imitiminaa iicanoco, bu tolliro iticovono j#hai iicanoco, bu diitoco Moocaani udugaacujinoco icano. ⁹ Jaabo: Diito imitiminaa iicanoco, neeji uco diito imiyaavogotimaño. ¹⁰ Tolliro bu gaajasujiibo iticovono j#hai iicanoco, uujoho Guihirubi iicahigo ofoomaño. Jaaboco am#hai siino uco mahatyimecujitahi. ¹¹ Tolliro bu gaajasujiibo Moocaani udugaacujinoco, diibo jije aivoj#bo iicaabo ijico ci#jigaifaño igañ#qui ificucuumaño icano.

¹² Sihidi am#haico eneejiruno icarahi. Jaarunoco jisumi am#hai magaajajitirahi.

¹³ Jaanoti miyaano Gaija asaadi am#haico miyanotiro j#beguejiibo. Jaaruno ijeeb#tiro j#beguejit#bo Moocaani onoonoco j#beguejiibo, tolliro bu am#haico gaajasujiibo ufucu iicajinehejeque icano. ¹⁴ Diibo uco bocigusuji taaño iicanoti agaayic#boro am#haico gaajasujiibo. ¹⁵ Guihirubima iicano paryi taaño. Jaamaño uujoho neehi: Moocaani Gaija taaño

iicanoti agaayiciiboro amiihaico gaajasujiibo, nooboro.

Idaasuno Mihicarumo Imo Imo Miminifeteji.

¹⁶ Goovacujino amiihai uco siino atyimecutimo mihicano. Jaarunobuunati goovajisutinoti siino uco mahatyimeji Guihirubijaago efeejimaño, nooboro.

¹⁷ Jaaneguiiha ijibogominaati saatoho noocasiuhi: ¿Milli fine eneejirunoco miihaico noobo: Goovacujino uco atyimecutimo mihicano, siino bu goovajisutinoti siino uco mahatyimeji Guihirubijaa efeejimaño? onoono

¹⁸ neehicaumo: ¿Milli eneejiruno goovajisujitino, bu goovajisujino onoono? Magaajatihi ihiimaanoco, noomoro.

¹⁹ Jaanoco Jesu diiboco diito idillujirunoco agaajaciuboro diitoco nuubo: Sanomiro midillacasihi, uujoho goovajisujino uco atyimecuutimo mihicano, bu toonobuunati goovajisutinoti siino uco mahatyimeji onoonoti. ²⁰ Miyanotiro, miyanotiro amiihaico neehi: Mataacasimoro

idaasuno mihicaji. Jaaneri jiije miyaminaa imo imo icaji. Jaaruno amiihai idaasu imo icati minifeteji. ²¹ Miuro gaigo eseemevajisumi

idaasuno minifotogo ihaivofucuvi ifotomaño. Jaarugo eseemevacuunobuunati ihaivoco esicinicuutatigo jiiinjehallivi sisee seemene

ifiiveneri imo imo iicamaño. ²² Jaabadi amiihai jisumi mihidaasuvehi. Jaarunaaca amiihai siino uco mahatyimeneri amiihai jeebino sihidu imo imo minifeteji. Jaano imo icaco miihaiñooba

amiihaiditi udumitijitino.

²³ Jaasumi uco siino midillucujitihi. Miyanotiro am#haico neehi: Guihirubi am#haico aciji fanoovaco tamomofeenedi midillunoco. ²⁴ Jisumihiica am#hai jinejebaco midillutihiica tamomofeenedi: Midillu. Jaamo magaayicihi. Jaamo sihidi imo imo mihicahi.

Jesu Jiinijeque Guiinon#uhi.

²⁵ Jilli am#haico neehi siinovi oovici#boro. Jaarunofaño tufucu gaseji siino am#haico siinovi oovici#boro ij#bugucujitino. Jilli foovonoro am#haico Guihirubiti ij#bugucujino.

²⁶ Jaasumi am#haihallivi Moocanico uujoho dilluji am#haico nootih: ²⁷ Guihirubiro am#haico gaij#hi, uco am#hai magari#maño, tolliro bu uujoho Moocaniti asaahin#noco mimiyaavogomaño icano. ²⁸ Uujoho Guihirubiti ihiinehin#boro jiihallivi saahin#hi. Jaaruubo siino jiinijeque ejeevesuuboro doj#cuviro Guihirubijaago fuucuuj, nooboro.

²⁹ Jaanegui ij#bogom#naa diiboco nuuhi: Jisumi naha foovono diimaahi siinovi oovici#iibo.

³⁰ Jisumi naha jari magaajacuuhi #joho fanoovaco agaajanoco. Jaamaño m#hai#nooba #co dillucujitirahi, bu m#hai imino magaajacuuhi #joho Moocaniti asaahin#noco, noomoro.

³¹ Jaanegui Jesu diitoco iimusuuhi: ¿Jaanegui nacu jari jisu mimiyaaveguehi? ³² Tufucu jino gasecuj; fine tusu mihicacuuhi,

jino am#hai fah#govavi safiisa am#hai naagonovi magavaranamaajino tacobiti uco mejeevesumoro. Jaaruubo uujoho uuro icajitih Guihirubi uuma icaji. ³³ Jilli am#haico neehicahi.

Jaamo uuvi sajeebii mihicahi. Jiinjehallivi sihidii daasuma mihicaji. Jaarunofaño ucoro mehesicini, uujoho jiinjequi guinonucuhi, nooboro.

17

Jesu Ijibogominaahallivi Moocaanima Iimaahi.

¹ Jillii Jesu unuunobuunati, niquejeque emeeciuboro, nuuhi: Guihihi, tusumi mihicacuhi; Daachico cahacisu, tolliro bu Daachi ico icahacisuqui. ² Iijoho Daachico diijico daacihii paryi miyaminaahallivi. Jaamo paryi ijoho uco adaacimoco ifinijitino fiivoco aciqui. ³ Jaano jino ifinijitino fiivo, iduboro ijoho miyaabo Moocaani idiicanoco agaajano, bu tolliro Jesucristoco ijoho agalluuhiniboco agaajano icano.

⁴ Uujoho ico jiinjehallivi bocigusuhi; imivucuhi uco atajibahininoco omoonihicaabo.

⁵ Jaaneguiha, Guihi, uco dicojivi bocigusu jiinije fiivuutinaacaro dicojivi uco obocigusuubadi.

⁶ Jiinijeminaati idicuboro uco adacimoco dimomoco gaajasucuhi. Dita iicahinimoco uco daacihinihi. Jaamo imino diijico ficuhi. ⁷ Jisumi gaajacuumo paryi uco adaacihinino itti asaanoco. ⁸ Diijico uco adaacihininoco diitoco acihicacuhi. Jaanoco agaayicimoro gaajacuumo miyaanoro uujoho itti asaahininoco. Jaamoro miyaavogomo miyaanoro ijoho uco agalluuhininoco.

⁹ Jaamohallivi ico dilluhi, Famoohalliviro jiinijeminaahallivi ico dillutahi, dita iicamoco uco adaacihinimohalliviro dilluhi. ¹⁰ Miho paryi taaño iicano diino, tolliro bu diino iicano taaño icano. Jaamofañodi uujoho cahacisucafetehi.

11 Jaaruubo uujoho jiiñjehalliví icacuujiñhi. Jaanoti diito jiiñjehalliri icaji. Jaanoti uujoho dijaa feeji. Jaanegui, Guihi, ñjoho idiimiibo, uco adaacihinimoco dimityari toomo, saafiibadiro diito iicaqui ñma misi saafiuro mihicabadi. 12 Uujoho jiiñjehalliri iicahinsumi diitoco teemehicahinihi dimityari uco adaacihinimoco imino teemehinihi. Jaamaño saafiiba diitoti mitatíhi; idiboro johono imitacuubo Caatiníhaamefaño onono imiyaavequi.

13 Jaaruubo jisumi dijaago fuucuui. Jilli neehi jino jiiñjehalliri iicanohachutahiica tahimohicari diito tolliro imo imo iicaqui. 14 Miro diijico uujoho diitoco acicuui. Jaarumoco jiiñjeminaa diitoco gaayicitihi jiiñjeoto iicatímaño, uujoho bu jiiñjeminaafi iicatímaño icano. 15 Jaanegui diitoco jiiñjehalliti dñiciqui ico dillutihi. Diitoco ñiti dñiñfiniciquiro ico dilluhi. 16 Jaamo diito jiiñjeminaa icacuutimo uujoho jiiñjeminaafi iicatibadiro. 17 Jaamoco ñguiiharo ijeevadi ficu miyaanofeenedi, dijñbogo aivo miyaano. 18 ñjoho uco jiiñjeminaafeenevi agalluuhinibadiro, bu uujoho diitoco jiiñjeminaafeenevi galluhi. 19 Jaamaño uujoho diitofañodi uuro tafico ñdiro ijeevadi ficuui. Tolliro bu diito ñdiro ijeevadi ificucafetequi miyaanofeenedi.

20 Diitohalliviro ico dillutihi, tolliro bu diito jñbogofeenedi uco imiyaaveguejimohalliví ico dilluhi, 21 sano famoro saafiibadiro misima iicaqui; Guihi, ñjoho uuma, bu uujoho ñma icano mihicabadi iicaqui, jiiñjeminaa imiyaaveguequi ñjoho uco agalluuhinimoco. 22 Diitoco acicuui,

uco adaacihiniño bociyomonoco, sanobadiro iicaqui iima misi sanooro mihicabadi icano. ²³ Uujoho diitofaño, ijoho tafaño icano mihicaqui diito sanobadiro iminifetequi. Jaanofañodi jiiñijeminaa igaajaqui ijoho uco agalluuhinino, bu diitoco agaijinoco, bu uco agaijinoco icano igaajaqui.

²⁴ Guihi, imeguehi uco adaacihiniño uujoho iicahigo tolliro icano uco bocico adaacihinino ihatyimequi, jiiñije fiivuutinaacaro uco ijoho agaijumaño. ²⁵ Guihi, miyaano, ico jiiñijeminaa agaajatimo. Jaanoti uujoho ico gaajahi, tolliro bu jito gaajacuhi ijoho uco agalluuhinino.

²⁶ Jaamoco gaajasuhicacuhi dimomoco. Jaarunoco janaanicihiica gaajasuji ijoho uco agaijino diitofaño iicaqui, bu uujoho diitoma icaqui icano.

18

Jesuco Agaayicino.

(Mt 26.47-56; Mr 14.43-50; Lc 22.47-53)

¹ Jilli unuuboro Jesu ijibogominaama fuuhi Cedro onoohigayi onegueehi iicaubajigayi tuhiguino diitoma fuubo. ² Tolliro bu Juda diiboco aaciujiibo tomañooco gaajauhi fahiijivaro Jesu tobajijaago ijibogominaama efeehicaumaño.

³ Jaanogui amocasiminaa, temploja toomominaa icamoco fariseomi, sacerdotemi aivojito icamo agalluumoco Juda icuboro satyuuhi. Jaamo fuuhi ihaamiganoma, iniisuganoma, cuugahuneri, ciiñigaimecuneri icano. ⁴ Jaanoco Jesu paryi gaajacuhi diiboco omoonujinoco.

Jaaboro imegaviro diitoco nuubo: ¿M̄ico am̄hai miguiinehi? nooboro.

⁵ Jaanegui diiboco iimusumo: Jesu Nazareooboco, noomoro.

Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Eti du uujoho diibo, nooboro. Jaamofaño icaubo Juda Jesuco igaayiciqui diitoco isiiguubo. ⁶ Jaamoco Jesu: Uujoho diibo, unuuneri diito ibujinaagoviro aifuumo jiinjehallivi. ⁷ Jaadi Jesu siino diitoco dilluuhi: ¿M̄ico miguiinehi? nooboro.

Jaanegui diito nuuhi: Jesu Nazareooboco, noomoro.

⁸ Jaanegui Jesu nuuhi: Am̄haico duhu: Uujoho diibo, nuucuuhi. Uco miguiinohachijj̄i taca jitoco mejeecivedino, nooboro. ⁹ Jilli nuubo: Uco adaacihini moti saafiiba mitatihi, unuuno imiyaavequi. ¹⁰ Jaasumiro Pedro iniisugaco ifajutafañoti iguiyiciuboro saafico buiyaacuuhi, jahi saafi Malco onoobo sacerdotemi aivoj̄ibo jeecivominaafi nijimeehuco quiticisuuhi imiyanaagomeehuco. ¹¹ Jaanegui Jesu Pedroco nuuhi: Diniisugaco dojicuviro diihacu. ¿Nacu ijoho gaajatihi idaasuno iicaqui uco Guihirubi ataj̄ibanoco? Jaanoco bu, ¿milli jaabo uujoho: Chahano, neejirahi? nooboro.

Jesuco Sacerdotemi Aivoj̄ibo Imegavi Asatyuno.
(Mt 26.57-58; Mr 14.53-54; Lc 22.54)

¹² Jaasumiro ihamocasiminaa, diito aivoj̄iboma, bu judiom̄i sisiminaa icamo Jesuco agaayicimoro sisiuhi. ¹³ Jaamoro ticoniimo Jesuco Anas onoobo Caifas baabojaago asatyumo tusumi Caifas sacerdotemi aivoj̄iboti iicaumaño. ¹⁴ Jaabo diibo Caifas judiom̄ico afaj̄n̄iubo: Imino

saafi-ro faacuumihalliviro iguijevene, nooboro unuubo.

Pedro Anas Goohasifaño Icauhi.

(Mt 26.69-70; Mr 14.66-68; Lc 22.55-57)

¹⁵ Jaabo dojicuti fuumisi ijibogominaatisi, Simon Pedro, bu saafi icano. Jaabo saafiu sacerdotemi aivojiboco agaajacuubo. Jaamaño diibo Jesuma jicafutuuhi sacerdotemi aivojibo goohasifaño. ¹⁶ Jaarunaa Pedro iguhugaviro fitafutu- uhi. Jaanegui diibo sacerdotemi aivojiboco aga- jaubo ufuuboro iguhuga toomominaagoma ihi- imaaboro Pedroco fañovi jihacuuhi. ¹⁷ Jaanegui diigo Pedroco nuuhi: ¿Nacu ijoho tolliro diibo jibogominaafi idiicaabo? noogoro.

Jaanegui diibo nuuhi: Chahano uujoho diibo icatíhi, nooboro.

¹⁸ Jaanaa isicuneguiiha cijigaico eebasuumoro feemehicaumo jeeçivominaa, sisiminaa icano. Jaamofeneri tolliro bu Pedro icauhi efeemeubo.

Anas Jesuco Dilluhicauhi.

(Mt 26.59-66; Mr 14.55-64; Lc 22.66-71)

¹⁹ Jaanaa sacerdotemi aivojibo Jesuco dilluhi- cauhi ijibogominaaditi, ijibogoti icano.

²⁰ Jaanegui Jesu diiboco iimusuhi: Uujoho foovono iimaahicahi. Fahijivaro miyaminaa imefeenevi sinagogajanofaño, templojafaño icano. Fahijivaro jibeguehicahi famooro judiomí iigaivonicijahajefaño uujoho toovono iimaahicatíhi. ²¹ ¿Collíhi jaanoco uco dilluhi? Diitoco dillu, uujoho ihiimaahicanoco uguubuhicamoco. Diito gaajahi uujoho eneehicanoco, nooboro.

²² Jesu jilli diiboco unuunegui, saafi sisiminaafi Jesuco ihimeti gabacuuhi: ¿Nacu tolli ijoho aivo diimusuhi sacerdotemi aivoj#boco? nooboro.

²³ Jaanegui Jesu diiboco iimusuuhi: Imitino ihi-imaahachiiji, enecata dinoo. ¿Cono nacu imitino onoono? ¿Collihi jaabo uco daamihi? nooboro.

²⁴ Jaanegui Anas Jesuco sisciniuboco sacerdotemi aivoj#bo Caifasjaago galluuhi.

Pedro Jesuco Siino Tuunamaaiuhi.

(Mt 26.71-75; Mr 14.69-72; Lc 22.58-62)

²⁵ Jaanaa Pedro julleecin#boro feemehicauhi-ica diitoma. Jaaboco nuumo: ¿Nacu ijoho diibo j#bogominaaobo diicatihii? noomoro.

Jaanegui Pedro tuunamaaiuhi: Chahano uu-joho diitoobo icatihii, nooboro.

²⁶ Jaanegui sacerdotemi aivoj#bo jeecivominaafi nuuhi: ¿Jaaruno du Olivohono iicagaj#guiino ico uujoho diiboma atyimehinihi? nooboro. Mi#ro Pedro diibo yoobo nijimeehuco Olivohono iicagaj#guiino iquiticiubo. ²⁷ Jaarunaa Pedro siino tuunamaaiuhi. Jaasumiro ivi catava ojicuuhi.

Pilato Imefeenevi Jesuco Satyehi.

(Mt 27.1-2, 11-31; Mr 15.1-20; Lc 23.1-25)

²⁸ Jaamoro Jesuco satyuumo Caifas iijati tomanohaiivoj#bo iijajaago. Jaanaa sesevecuuno. Jaanegui judiomi toojafaño jicafutuutimo ijeevamaje onoobadi imitiri ijeeb#co imihininumoro Pascua machuco amachuuji#runeguiiha. ²⁹ Jaanegui aivoj#bo Pilato ihinuuboro diitoco nuuhi: ¿Jinejhalliti diiboco misivahi? nooboro.

30 Jaanegui iimusuumo: Gaicaauminaafi iicatiruva ico mahacijitirahi, noomoro.

31 Jaanegui diitoco nuubo: Amihairyo masatyomoro amihai tajiba onoobadi momooni, nooboro.

Jaanegui judiomɪ diiboco iimusuuhi: Mihai judiomɪ, mihaiñoobaco milliti magaicaaujitirahi, noomoro.

32 Jilli miyaavuuno, Jesu jilli guijeveji, nooboro eneehicauno. 33 Jaadi siino Pilato fañoojavi ijicafutuuboro tahi Jesuco ocoovauboro dilluubo: ¿Hjoho naa judiomɪ Aivojibo? nooboro.

34 Jaanegui Jesu iimusuuhi: ¿Dijeebitiro nacu tolli uco dilluhi? ¿Nacu sita uuditi ico tolli neehi? nooboro.

35 Jaanegui Pilato diiboco nuuhi: ¿Nacu uujoho judiomioobo? Chaha, siicumioobo. Miro diijiinjeminaaro, sacerdotemɪ aivojitoma ico uco acihi. ¿Jinejeque jana moonihi? nooboro.

36 Jaanegui Jesu diiboco iimusuuhi: Jijeono tahaivoji icatihi. Jijeono tahaivoji iicaruva tajeecivominaa tahalliti icajirahi judiomɪ usefaño uco acitimo iicaqui. Jaanoti tahaivoji jijeono icatihi, nooboro.

37 Jaanegui Pilato diiboco nuuhi: ¿Jaanegui-ihacuva hjoho aivojibo? nooboro.

Jaaneguiiha Jesu diiboco iimusuuhi: ¿Hjoho du eti, uco aivojibo, neehi? Tooneguiiha uujoho ifivehinibo jijehallivi saahinhi miyaanocoro neequi. Jaano miyaano iicanoco paryi agaajamo uujoho onoonoco guubunichi, nooboro.

38 Jaanegui Pilato diiboco nuuhi: ¿Jineje nacu miyaano? unuuboro siino Pilato judiomijaago

saaui diitoma ihiimaavaubo. Jaaboro diitoco nuubo: Diibovi uujoho iimitinobaco atyimetihí, nooboro. ³⁹ Muro amiihai amiihai jeevamaajefi uujoho Pascua jibaimosumi saafiiti civojaminaafiti isinaayuno. Jaaneguiha, ¿naa mihimeguehi judiomi Aivojiboco isinaayunoco? nooboro.

⁴⁰ Jaanegui famooro sefano coovadiivuuhí: Diiboco sinaayujitihí, Barrabacoro sinaayu, noomoro. Jaabo Barraba nanivaminaafiu.

19

¹ Jaanegui Pilato Jesuco icuboro aamisuuhi. ² Jaadi amocasiminaa januutuno coohaiñooco minihaiti eheetavuumoro iinigaivi diiboco javucaruumo. Jaamoro bu diiboco jihacuumo aivojibo gaachehubadi gachicohai deecano tifaibadi itifai iicachehuco. ³ Jaamoro diiboco sahaguehicaumo: ¡Judiomi Aivojibo Diica! noomoro, diiboco ihimefaño ganichicaumo.

⁴ Jaanegui Pilato siino asauboro diitoco nuuhi: Memeci, enecau diiboco isivi sivaqui, jaamo magaaajahi diibovi iimitinobaco uujoho aatyimetinoco, nooboro.

⁵ Jaanaa Jesu inovauhi ijanuutuno minihaima, igaachehu tifaiba iicachehuma icano. Jaanegui Pilato nuuhi: ¡Jaaní diibo! nooboro.

⁶ Jaaboco sacerdotemi aivojito, bu isisiminaa icamo aatyimeumoro sefano coovadiivuumo: ¡Diiboco imohobujehallivi metetecu! ¡Metetecu! noomoro.

Jaanegui Pilato diitoco nuuhi: Eti tahi masaty-omoro metetecu. Jaanoti uujoho diibovi iimitico atyimetihi, nooboro.

7 Jaarunofaño judiomí diiboco iimusuhi: Míhaima icano tajíba jaano onoobadi guijevejiibo imooniqui ijeebítiro: Uujoho Moocaani Seemene, neehicaabo, noomoro.

8 Jilli diito unuunoco Pilato uguubuuboro janaaníci aivo iguiubo. 9 Jaaboro siino ijafaño ijícafutuuboro Jesuco dilluubo: ¿Cuucatiobo jíjoho? nooboro. Jaarunoco Jesu iimusucuutihí.

10 Jaanegui diiboco Pilato nuuhi: ¿Uco diimusu-jitirahi? ¿Nacu gaajatíhi ico etetecusujiruno, isi-naayujiruno icano mityama iicanoco? nooboro.

11 Jaanegui diiboco Jesu iimusuhi: Tahallívi mityabama chahajirahi ico Moocaani ihacítiruva. Jaamaño ico uco aacíbo aivo dijanaaníci imitima ícahi, nooboro.

12 Tollí unuunoma íicaabo Pilato diiboco isinaayuqui mooníhícauhi. Jaarunaa judiomí sefano neehícauhi: ¡Diiboco isinaayuhachíijí aivojíbo Cesar nahabonímínaafi díicatíhi! Míro: Uujoho aivojíbo, onoomo Cesarínaafítí minífetehí, noomoro.

13 Jaanegui Pilato diito tollí unuunoco uguubuuboro Jesuco isívi isívauboro casívuubo íhavojí ícagahallívi. Jaano hebreomí íjírí Gabata, onoono guísibano nicuta eneejiruno. 14 Jaasumí Pas-cua jíbaimo ícaujino fítícuuhi gadíbarucuu íicauno. Jaaboro Pilato judiomíco nuuhi: ¡Jaani amíhai Aivojíbo! nooboro.

15 Jaarunofaño diito sefano coovadiivuuhi: ¡Jaafa guijeevebe! ¡Jaafa guijeevebe! ¡Tetecu! noomoro.

Jaanegui Pilato nuuhi: ¿Amiñhai Aivojñboco jaabo tetecuji? nooboro.

Jaarunofaño sacerdotemi aivojito iimusuuhi: Mohaivojñbo Cesar uufocovi sifi mohaivojñbo chahahi, noomoro.

16 Jaanegui diito usefaño diiboco jeevesuubo itetecuqui. Jaaboco ñciumorosatyuumo.

Jesuco Etetecuuno.

(Mt 27.32-44; Mr 15.21-32; Lc 23.26-43)

17 Jaadi Jesu fuucuuhi icubujeque agafaiyñcchiniñboro nigaipaa Jebai onoomañovi. Jaanoti hebreomi iijiri Golgota onobaivi.

18 Jaamañovi diiboco tetecuumo, tolliro bu miimisiicico tetecuumo icano. Jaamisifeenevi Jesuco ficuumo.

19 Jaabo Pilato imomoco acaatinuboro Jesu gujeeve imohobujevi ficusuuhi: JESU NAZAREOBO JUDIOMI AIVOJHBO onoonoco.

20 Jaanoco guiraamo saatoho judiomi toonoco meeciuihi. Jesuco etetecuumaño tuucuumiti ifiitumaño. Jaano toono imomo caatiniciniuihi hebreo iijiri, griego iijiri, latin onoojiri icano. 21 Jaanegui judiomi sacerdotemi aivojito Pilatoco nuuhi: Judiomi Aivojñbo nooboro, caatinidino. Jilli: Judiomi Aivojñbo uujoho, enehicaabo nooboro, caatini, noomoro.

22 Jaarunofaño diitoco Pilato iimusuuhi: Acaatinibadiro icacuujino, nooboro.

23 Jaamo ihamocasiminaa Jesuco etetecu-unobuunati Jesu gaachehuco dugaacuumo

sano nahabovacasidino. Jaamoro sanohosa iticovovi ifocasiumo. Tolliro bu icamooja falluuratino sadaahere caamoti guinovi n̄ic̄in̄ujaco #c̄umoro ²⁴ noocasiumo: Jichehuco masii ifocasitimoro tochehuhallivi suerteque meheetavequi: ¿Naa cajaan̄i tochehuco iciji, noomoro. Jill̄i moon̄umo Caatin̄ihaamefaño onoono imiyaavequi: Tagaachehuco ifocasiumo. Jaamoro tacamoojahallivi suerteque eetavuumo, onoono. Jaabadi jill̄i ihamocasimi moon̄uhi.

²⁵ Jaanaa Jesuco etetecuuboguiino icahicaugo seeji, bu diigo nago Maria onooگو Cleofa taaba, bu Maria Magdalena onooگو icano. ²⁶ Jaanaa Jesu seejico aatyimeuboro, bu tolliro aivo agaijihicaubo ij̄ibogom̄inaafico ihuufocori icauboco aatyimeuboro seejico nuubo: Gaha, diiburucuji daachibadi #ma iicajibo, nooboro.

²⁷ Jaadi bu tolliro ij̄ibogom̄inaafico nuubo: Diigurucuji diiseejibadi #ma iicajigo, nooboro. Jaasumitiro diigoco ij̄ibogom̄inaafi iijafaño satyuuhi.

Jesu Iguijeveuno.

(Mt 27.45-56; Mr 15.33-41; Lc 23.44-49)

²⁸ Toonobuunati Jesu idudicamaajeque iimivucuunoco agaajaciuboro nuuhi: Adujirahi, nooboro Caatin̄ihaamefaño onoono imiyaavequi.

²⁹ Jaamañeri guirihillufaño icaufaihu iquigaño aivofaihu #dicufaihu. Jaafaihufaño faatata icanoco amatyusuumoro hisopo onoho usuho. Jaaho aafeque #c̄umoro tootaataco toohaafe nijequevi ificumoro diibo iijifaño cabuyaacuumo. ³⁰ Jaanoco Jesu aaduuboro

nuuhi: Ivi paryi imivocafutucuuno, nooboro. Jaadi acanuvuuboro guijevecuubo.

Jesu Mecuhuco Ahaamiuno.

³¹ Jaanaa Pascua jibaimo sesevede iicacuujineguiha. Tufucu jaguisifucu iicauneguiha judiom iimuguutihi diito ifino tubujeveiro iicaunoco. Miio diito jaguisifucuvi jinejeba aivo eheetavorahicautimaño. Jaanegui Pilatoco dilluumo saatohoco itajibaqui idinoco agafaryucumoro diitoco toonoti sihigovi ificuuqui. ³² Jaanegui amocasimi asaaumoro saafico idinoco gafaryucuumo. Jaadi bu tolliro saafico mooniuno Jesu cojivi etetecuciniumisico.

³³ Jaadi Jesuvi ifutuurumaaca chuumucuubo. Jaanoma iicaumo diibo idinoco gafaryucuutimo.

³⁴ Jaarunaaca diitoti saafi Jesu mecuhuco ihaamigari cafatyicaruuhi. Jaasumiro diibofañoti iinuuno tijoho, nifaihu icano. ³⁵ Jaanoco aatyimeubo miyaanocoro jibeguehi. Jaabo gaajahi toono miyaano iicanoco. Jaamo amihai tolliro bu mimiyaaveguehi. ³⁶ Jilli icauno Caatinhaamefaño: Dibacino quisicurajitih, onoono imiyaavequi. ³⁷ Jaabadiro bu samañoohaamefaño noono: Cafatyicaruciniboco mahatyimeji, noonoro.

Jesuco Iciuno.

(Mt 27.57-61; Mr 15.42-47; Lc 23.50-56)

³⁸ Toonobuunati Jose Arimatea cuumioobo Jesuma efehicauruubo judiom ñihicuti toovono ufuuboro Pilatoco dilluubo Jesu ifico ihiciqui. Jaaneguiha Pilato: Jii, nuuhi. Jaaneguiha ufuuboro Jesu ifico icijeubo.

39 Tolliro bu Nicodemo fuuhi iticoni Jesuma fucu ihiimaajeubo. Jaabo guiraano facicifaihuco sivauhi treinta kilo ticovovi. Tofaihuco mirra, aloe iicaneri eetavuuhi. 40 Jaamisiro gaachehubaanoco tooneri afacicisumisiro Jesu ifico minihuhi, judiomi jeevamaaje tolli icinibadi. 41 Jaano diiboco etetecumañeri icauno bajigayi. Jaamañeri bohosi cihosi icauhi mihaiñoobaco tohojifaño icihutihosi. 42 Jaahojifaño Jesu ifico ciumisi tohoji tomañoti ifitiumaño judiomi jaguisifucu iticovacuuneguiha.

20

Jesu Siino Ubuheeteuno.

(Mt 28.1-10; Mr 16.1-8; Lc 24.1-12)

1 Jaanaa judiomi jaguisi iicauno sesevede Maria Magdalena onogo Jesu cihojijaa fuuhi fucugayiro civonaacaro. Jaago atyimeuhi icihojico afabaacuuba iguiisiba sihigovi aacaubaco. 2 Jaanegui Simon Pedro, bu saafi Jesu agaijhicaubo ijibogominaafi icamisijaa ijinafatyugoro diitico nuuhi: Aivojiboco icihojifañoti cuucahacho satyucuumo. Jaanoco magaatih, ¿cuucahacho fine ficuumo? noogoro.

3 Jaaneguiha Pedromisi icihojijaago 4 jinoomisiro fuuhi. Jaanaa saafi Pedro imegaro icihojivi ifutuuhi. 5 Jaaboro tohojifañoco idijivuuboro emeeuubo atyimeuhi iminitaacoro. Jaaruubo tohojifaño fuutih. 6 Jaanobuunati jari Simon Pedro gaseuhi diibo dojicuti. Jaabo tohojifaño ijicafutuubo atyimeuhi iminita tomañeriro acaacinunoco. 7 Tolliro bu Jesu

imeque iminiubaryu imino miniciniubaryu ijeevadi acaaubaryuco atyimeubo. ⁸ Jaanegui bu tolliro saafi jicafutuuhi tohojifaño, iticoni tohojivi agaseubo. Jaabo toonoco aatyimeuboro miyaavuguuhi. ⁹ Jaarumisi gaajautimisihiica Caatinihaamefaño: Jesu iguijeevebe siino buheeteji, onoonoco. ¹⁰ Jaadi Pedromisi siino dojicuviro iijajaago uumicuuhi.

*Jesu Maria Magdalena Onoogovi Jafeveuhi.
(Mr 16.9-11)*

¹¹ Jaanaa Maria iinoro fitafutuuhi tohoji imega taagoro. Jaago taagoro dij#vuugo tohojifañoco emeeciugo. ¹² Jaago atyimeuhi miimisiici Moocaani toomominaatisico sesechehunofaño icamisi giciniuhi saafi Jesu nigai iicaunaagonovi, jaanoti saafi itihai iicaunaagonovi icano icaumisico.

¹³ Jaamisi diigoco nuuhi: ¿Jinejeri jaago #joho taahi? noomisiro.

Jaanegui diigo nuuhi: ¿Cuucahacho tahaivoj#boco asatyomoro ificuuneri? noogoro ¹⁴ ibujinaagoco emeeciugo Jesuco atyimeuhi. Jaarugo diibo Jesu iicaunoco gaajautihi.

¹⁵ Jaagoco Jesu nuuhi: ¿Jinejeri jaago taahicahi? ¿M#ico guinehi? nooboro.

Jaanegui diigo tobajigayi toomominaaficoro eesiciniumaño nuugo: Aivoj#bo, #joho baacho asatyoboro, ¿cuucahacho ficuuhi? Uco d#bogo #ciitogoro satyequi, noogoro.

¹⁶ Jaanegui Jesu diigoco dilluuhi: Maria, nooboro.

Jaanegui diigo diiboco emeeciugoro hebreomi iijiri nuuhi: Raboni, noogoro; Jibogominaafi, eneejiruno.

¹⁷ Jaanegui Jesu diigoco nuuhi: Uco dudicidino; uujoho caamo Guihirubijaago footihiica. Jilliro foogo tañahabomico diibogoto: Guihirubi, bu tolliro amihaiti amihai Caani iicaabojaago feehi. Taacaani Moocaani iicaabojaago feehi. Jilli noogoro diibogoto, nooboro.

¹⁸ Jaanegui Maria Magdalena onoogo fuuhi ijibogominaajaago Jesuco aatyimeunoco, bu diibo unuunoco icano diitoco ijibugutuugo.

Jesu Ijibogominaavi Jafeveuhi.

(Mt 28.16-20; Mr 16.14-18; Lc 24.36-49; Hch 1.8)

¹⁹ Jaafucuro iijicuuvi ijibogominaa igaiciniuhi samecufañooro judiomi ñihicuti iguhuganoco kuhufono ofoboociumoro icauhi. Jahi Jesu ijicafutuuboro diitofeenevi ujulleveuboro diitoco dilluubo: Sajeebhi mihica, nooboro.

²⁰ Tolli unuuboro diitoco ifusuubo ihuseneque etetecuunopaajeneque, bu imecuhuti ahaamiupaajeque icano. Jaaneri ijibogominaa imo imo minifutuuhi Ihaivojiboco aatyimeumoro.

²¹ Jaadi siino Jesu diitoco nuuhi: Sajeebhima mihica; Guihirubi uco agalluubadiro bu uujoho amhaico galluui,

²² nooboro diitohallivi fuunaruubo. Jaaboro nuubo: Magaayici Moocaani Gaijaco, nooboro.

²³ Jaamo cajaanocohacho iimitico mubuusumo iimitima chahacuji. Jaanoti mubuusutimo imiti buusuracujithi, nooboro.

Tomas Miyaavogoti.

24 Jaarunaa Tomasco Gaatyaba eneehicaubo diitoma chahauhi Jesu diitovi ajafeveusumi.
 25 Jaaboco saatoho ijibogominaa jibuguuhi: Aivojiboco mahatymehi, noomoro.

Jaarunofaño Tomas diitoco nuuhi: Ihusenefaño diiboco etetecuunopaajeneque aatyimebere toopaajefaña tahusegaiñoco ijihacutinohachuta, bu tolliro imecuhuti diiboco ahaamupaaajefaña ijihacutinohachuta miyaaveguejithi, nooboro.

26 Jaanobuunati sahuse juugahuseti mifucuci, safucu icano nigaciti siino ijibogominaa igaivuuhi toojafaño. Jaasumi Tomas diitoma icauhi. Jaanaa iguhugano cuhufono fobocinirunaa Jesu ijicafutuuboro diitofeenevi ujulleveuboro diitoco dilluubo: Sajeebima amihai mihica, nooboro.

27 Jaaboro Tomasco nuubo: Ifaaji ivi jisumi dihusegaico jinofaño diihacu. Jaaboro jino tahuseneneque meeci, bu juugavi saabo jino tameduhufaño dihuseque diihacu. Jaaboro mabañihi nootiibo, miyaavogo, nooboro.

28 Jaanegui Tomas diiboco iimusuuhi: ¡Tahaivo-jibo Moocaani! nooboro.

29 Jaaboco Jesu nuuhi: Tomas jari uco adaatyimebere miyaaveguehi. Imino icajino atyimetirumo imiyaavogomo, nooboro.

30 Tolliro bu Jesu sihidi ejeevanoonoco ijibogominaa imefeenevi guiraano eetavehicauhi. Jaaruno jihaamefaño paryi caatinicinitino. 31 Jaanoti jinoocoro caatiniumo amihai mimiyaaveguequi Jesu diiburucu

Cristo Moocaani Seemene iicanoco. Jaaboco mimiyaavogonofañodi diibovi ifinijitino fiivoma mihicahi.

21

Jesu Jafeveuhi Sietedimo Ij#bogominaavi.

¹ Jaanobuunati siino Jesu ij#bogominaavi jafeveuhi Tiberia muuajinivi. Jilli diitovi jafeveubo. ² Jaamo samañero icaumo Simon Pedro, bu Tomasco Gaatyaba eneehicaubo, bu Natanae Cana de Galilea onocuumioobo, bu Sevedeo seemenetisi, bu tolliro sitisi diitootisi icamoco ³ Simon Pedro nuuhi: Uujoho ficiteji, nooboro.

Jaanegui diito nuuhi: Tolliro m#hai #ma masaaji, noomoro fuumo meenegari. Jaarumo tufucu saafiiba icitimo. ⁴ Jaanaa sesevecuunaaca Jesu diitovi jafeveuhi jiinigaibaahovi. Jaaruuboco ij#bogominaa gaajacitihidi diibo iicaunoco.

⁵ Jaabo diitoco nuuhi: ¿Sicafe, naa saafiiba mihicitihidi? nooboro.

Jaanegui: Chahano, nuumo.

⁶ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Am#hai sinicuuhuco am#hai meenegati momiyanaagonovi magañi. Jaamo mihicahi, nooboro. Jaanegui tahigovi aga#umo isinicuuhuco guiyicicutihidi itaava bociri sihidi ij#vusuumaño. ⁷ Jaanegui Jesu ij#bogominaafico agaijhicaubo, Pedroco nuuhi: ¡Mohaivoj#bo jahi! nooboro.

Jaanegui Pedro Jesu jahi iicaunoco uguubuuboro igaachehuco siyaavuubo,

igaachehuco ujujuuvuumaño. Jaaboro muuaifaño acutuubo. ⁸ Jaanaa sanoodimo ijibogominaa isinicuuhuco meenegari guicimoro ijinjaagovi sivaumo ijiniti cien metrohachutaro iicaumaño. ⁹ Jaamo isivi ihiinuumo atyimeuhi cijigaihalliri taavaabo gaaruciniibo aacaaboco maahuma.

¹⁰ Jaamoco Jesu nuuhi: Toono taavaco mihicimoti juu misiva, nooboro.

¹¹ Jaanegui Pedro imeenegafaño ufuuboro isinicuuhuco isivi guiyiciubo sihidi queefimo taavaco ciento cincuenta y tresdimo icaurumoma isinicuuhu gallivuutih. ¹² Jaamoco Jesu nuuhi: Masaamoro mamachuva, nooboro.

Jaaruuboco ijibogominaati saafiiba dilluutih: ¿Mijoho ijoho? noomoro Ihaivojibo iicaunoco agaajumaño. ¹³ Jaadi Jesu asauboro itaavaaboco icuboro diitoco acubo, bu tolliro imaahuco acubo icano.

¹⁴ Toonoma mifoci, safo icano icacuuno Jesu ijibogominaavi ajafeveuno iguijeveubo siino ubuheeteunobuunati.

Jesu Simon Pedroco Atajibauno.

¹⁵ Jaamo amachuunobuunati Jesu Simon Pedroco nuuhi: ¿Simon, Jona achi, uco gaijhi jino janaanivivi? nooboro.

Jaanegui Simon Pedro iimusuuhi: Jihi, Aivojibo, iro gaajacuuhi ico agaijinoco, nooboro.

Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Jaaneguiiha taca oono toomominaafi ihoveja seemeque ojoobinicibadi oono uco imiyaavogomoco dibeguehica, nooboro.

¹⁶ Jaadi bu siino diiboco dilluubo: ¿Simon, Jona achi, uco gaijïhi? nooboro.

Jaanegui Pedro iimusuuhi: Jïhi, Aivojïbo, ïro gaajacuuhi ico agaijinoco, nooboro.

Jaanegui diiboco nuubo: Taañocota toomo ovejamico otoomonïcibadi, nooboro.

¹⁷ Jaadi bu siino diiboco dilluubo: ¿Simon, Jona achi, uco gaijïhi? nooboro.

Jaaneri Pedro ïdaasuvuuhi diiboco mifooci, safo icano: ¿Uco gaijïhi? nooboro idillucuuneguiiha. Jaaboro nuubo: Aivojïbo, ïro paryï gaajacuuhi ico agaijinoco, nooboro.

Jaanegui Jesu nuuhi: Taañocota diibeguehica ovejamico ojoobinïcibadi. ¹⁸ Miyanotïro, miyanotïro ico neehi: Sïcafefi idiicausumi digaachehuco idïcafotooboro idiimogohïgovï fee-hicauhi. Jaanotï amiyaabo idiicacuudi dihuseque gañïiyïcïboco ico sita digaachehuco jïhacuji. Jaamoro ico satyejimo idiimogotïruhïgovï, nooboro.

¹⁹ Jilli nuubo Jesu Pedro coyomo guijeveri igu-ijeveujinoco agaajasuubo neehicauhi. Tooneri Moocaani bocïco agaajasuujinoco. Jaadi diiboco nuubo: ¡Tadyojicutï disaa! nooboro.

Ijïbogomïnaafico Agaijïhicaubo.

²⁰ Jaanaaca Pedro idojïcuco emeeciubo atyimeuhi Jesu agaijïhicaubo ijïbogomïnaafi idojïcutï ufuunoco niinoono amachuusumi diibovï ifituuvuuboro: ¿Aivojïbo, cajaanï ico aacïjïbo? nooboro idilluubo. ²¹ Jaaboco Pedro aatyimeuboro Jesuco nuuhi: ¿Aivojïbo, jana jaanïji millï? nooboro.

²² Jaanegui Jesu nuuhi: Iimogohachiiɣi icajiibo uujoho siino uhuuminohachuta. ¿Jaaruno #di milli icatihi? Jaanoti #joho tadyojicuti disaa, nooboro.

²³ Jilli diiboco unuunoco inahabomi j#bocasiuhi: Diibo j#bogominaafi fine guijevejitihi, noomoro. Jaarunofaño Jesu guijevejiti#bo nuutihi. Iimogohachiiɣi siino uhuuminohachuta icajiibo. ¿Jaaruno #di milli icatihi? nuubo.

²⁴ Jaabo diibo j#bogominaafi jinooco j#beguehicahi. Jaaboro caatin#ubo. Jaanoco mi#hai magaajahi diibo ij#bogono miyaano iicanoco.

²⁵ Tolliro bu sihidu saneheje Jesu omoonihicauno icarahi. Jaanehejeque sanohosari paryi icatini ruva uujoho onoono fine paryi jini#jehalliri iicano aamenevi #fetejiti ruvo.

Moocaani iijj
New Testament in Muinane (CO:bmr:Muinane)

copyright © 2009 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Muinane

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Muinane [bmr], Colombia

Copyright Information

© 2009, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Muinane

© 2009, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files
dated 29 Jan 2022
ee143c59-0697-5cd3-8fac-4f9da98f0b30